

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ANUL XII » NR. 517 » 12 – 18 martie 2016 » Săptămânal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

Uniunea Scriitorilor, între „iresponsabilitate colectivă” și „epurări ideologice”

Interior al Casei Monteoru de pe Calea Victoriei, fostul sediu al Uniunii Scriitorilor din România. Imobilul a fost retrocedat moștenitorilor familiei Monteoru, iar USR a fost forțat să îl părăsească

De (aproape) trei săptămâni, presa culturală autohtonă tratează, printre altele, cu titlul de „scandal”, un subiect care pare desprins din paginile de literatură science-fiction: Comisia de Monitorizare, Suspendare și Excludere (CMSE) a Uniunii Scriitorilor din România și deciziile de sancționare și avertizare luate de această „instanță de judecată” în urma unei întruniri de pe data de 23 februarie 2016. Raportul CMSE a fost publicat pe site-ul USR pe 25 februarie, iar prima reacție, promptă, a fost a scriitorului și jurnalistului Florin Iaru, unul dintre membrii USR direct afectați de raportul cu pricina.

Citiți sinteza realizată de Eli Bădică în » paginile 2-3

Un semn de normalitate

Eli Bădică

Marti, 8 martie 2016, Vlad Alexandrescu, ministrul Culturii, a invitat jurnaliștii la o întâlnire informală la Sala Media a Teatrului Național din București. Sub titulatura „Mic-dejun cu Ministrul Culturii”, inițiativa acestuia a fost foarte bine primită și apreciată – nu numai în rândul jurnaliștilor.

» pag. 11

Țara mangoului răsare

Desirée Halaseh

Cu un ochi leneș și un picior cam subred, care îl face să șchiopăteze amintindu-mi vag de Richard al III-lea, Alejandro se aburcă în taxiul galben cu direcția Yumuri. E dimineață și iar am ratat trezirea, sunt în întârziere, ca de obicei, dar promisiunea unei mici excursii de o zi în locul unde râul întâlnește oceanul mă însuflețește peste măsură.

» pag. 8-9

Idei pe contrasens

Dacă TVR ar avea bani de filme, ar cumpăra Misiune imposibilă

George Onofrei

Pe tot parcursul săptămânii trecute, TVR a organizat mai multe dezbateri interesante în prime-time. Din nefericire, televiziunea publică a ajuns în situația ingrată ca subiectul de talk-show să fie ea însăși. Oameni din instituție, analiști de media, politicieni au încercat să deslușească ce se poate face pentru ca TVR să aibă un viitor pe piața media din România.

» pag. 13

SINTEZĂ: LUMEA LITERARĂ, ÎMPĂRȚITĂ DE COMISIA DE MONITORIZARE, SUSPENDARE ȘI EXCLUDERE

Uniunea Scriitorilor din România, între „iresponsabilitate colectivă” și „epurări ideologice”

De (aproape) trei săptămâni, presa culturală autohtonă tratează, printre altele, cu titlul de „scandal”, un subiect care pare desprins din paginile de literatură science-fiction: Comisia de Monitorizare, Suspendare și Excludere (CMSE) a Uniunii Scriitorilor din România și deciziile de sancționare și avertizare luate de această „instanță de judecată” în urma unei întruniri de pe data de 23 februarie 2016. Raportul CMSE a fost publicat pe site-ul USR pe 25 februarie, iar prima reacție, promptă, a fost a scriitorului și jurnalistului Florin Iaru, unul dintre membrii USR direct afectați de raportul cu pricina.

Eli Bădică

Numeroși oameni de cultură s-au arătat surprinși și indignați de existența unei astfel de comisii și și-au exprimat public îngrijorarea cu privire la încălcarea libertății de exprimare, un drept fundamental al democrației. S-a scris mult pe această temă, atât în presa tipărită sau online, cât și în social media (cu precădere pe conturi personale de Facebook). Pentru cei care, din varii motive, au ratat polemica sau, dimpotrivă, nu au înțeles-o pe deplin pentru că nu au avut energia să urmărească valul de materiale pe această temă, publicăm în acest număr al „Suplimentului de cultură” un soi de *timeline* al „evenimentului”, o trecere în revistă a momentelor-cheie stărnite de proaspăta desfășurare de forțe a Comisiei de Monitorizare, Suspendare și Excludere (CMSE) a USR.

Activitatea recentă a CMSE

Mircea Mihăieș (președinte), Adrian Alui Gheorghe, Gabriel Coșoveanu, Daniel Cristea-Enache și Răzvan Voncu (membri) sunt cei care fac parte din CMSE, potrivit comunicatului de presă publicat pe site-ul USR pe 25 februarie. Aceștia s-ar fi întrunit cu două zile înainte, „în temeiul art. 3 din Regulamentul CMSE (...), având în vedere constatarea de către CMSE a săvârșirii de către anumiți membri ai USR a unor fapte de natură să atragă sancționarea

acestora”, pentru a înainta și a pune votului Consiliului USR patru propuneri: excluderea din USR în ceea ce îi privește pe Dan Mircea Cipariu și Grigore Soitu („...întreaga conduită... se circumscrie în mod evident activităților de atac la persoană/denigrare/injurii la adresa USR, ce atrag drept sancțiune excluderea din Uniunea Scriitorilor din România a acestor membri, și văzând că această conduită este fără putință de tăgădă incompatibilă cu calitatea de membru USR, fiind contrară oricăror norme deontologice ale breslei scriitoricești și aducând atingere prestigiului USR”), suspendarea calității de Președinte al Filialei București – Traduceri Literare în privința lui Peter Sragher („...acțiunile sale contra-re Uniunii, prin care s-a adus atingere prestigiului și imaginii acesteia”) și avertisment în cazul lui Daniel Vorona (pentru comentarii antisemite pe Facebook), Paul Cernat (pentru găzduirea de comentarii prolegionare și antisemite pe pagina sa personală de Facebook) și Florin Iaru (în special, pentru „publicarea acestui articol cuprinzând informații trunchiate și expuse într-o manieră agresivă la adresa USR [care] aduce atingere imaginii și prestigiului acesteia, generând numeroase comentarii negative”).

Toate aceste propuneri au fost însoțite de extrase (cu rolul de dovezi incontestabile) din articole semnate de acești cinci membri USR – și apărute în „Cațavencii”, „Observator cultural”, Fabrica de

Pagina 1 a „României literare”, săptămânalul editat de Uniunea Scriitorilor din România, dedicată integral unui comunicat care precizează poziția conducerii USR

Literatură sau Agenția de carte – sau de alții, și de materiale scrise pe bloguri sau conturile personale de Facebook (postări sau comentarii). Trebuie precizat că și apartenența la Grupul pentru Reforma USR (GR-USR), forum privat organizat la începutul anului trecut la inițiativa lui Dan Mircea Cipariu, a fost în defavoarea „acuzărilor”.

Ulterior, singurul membru USR dintre cei menționați mai sus care a fost „grațiat” a fost Peter Sragher, din următorul motiv: „În urma disocierii d-lui Peter Sragher de acțiunile îndreptate împotriva

USR de către unii membri ai așa-numitului Grup de Reformă, Consiliul a hotărât menținerea d-lui Peter Sragher în funcția de președinte de Filială” (comunicat de presă publicat pe site-ul USR pe data de 2 martie, deși ședința extraordinară a Consiliului Uniunii Scriitorilor din România (CUSR) avusese loc în aceeași zi de 23 februarie). În restul cazurilor, Consiliul USR a votat astfel: „Excluderea din USR a d-lor Dan Mircea Cipariu și Grigore Soitu (din totalul de 28 voturi, 27 voturi pentru, 1 abținere); avertisment d-lor Daniel

Vorona (unanimitate), Paul Cernat (27 de voturi pentru, 1 contra) și Florin Iaru (unanimitate)”. Adăugăm că împricinății nu au fost chemați la nici un fel de ședință și, prin urmare, nu au avut nici un drept la replică – decât post-eveniment, în declarațiile lor de mai târziu.

Reacții la noutatea numită CMSE

De aici încolo, a urmat un ping-pong de comentarii, analize, comunicate de presă și afirmații. Pe

de o parte, USR, pe de cealaltă, membrii sancționați. Într-o parte cei din CMSE (cel mai vocal a fost, de departe, Daniel Cristea-Enache, care deține funcția de director de imagine al USR), în cealaltă scriitori, jurnaliști, critici literari etc., indiferent dacă sunt sau nu membri USR.

Așa cum menționez și la începutul articolului, cel care a atras primul atenția asupra deciziilor CMSE a fost Florin Iaru, printr-o postare pe contul său de Facebook: „(...) Vă convoc pe toți, în fața Comisiei de Onoare și Demnitate, să probați PRIN ORICE înscris, informație sau dovadă publică și privată vreuna dintre acuzațiile aduse împotriva mea. Vreau să văd cu ochii mei cum anume și în ce împrejurări am adus prejudicii Uniunii Scriitorilor din România. Cum nu aveți nici măcar o singură dovadă (dimpotrivă, aveți, cu duiumul, acuzații personalizate de rele practici, rea-voință, incompetență și abuz), abia aștept să vă rușinez în public. Pentru că voi cere și prezența mass media. Evident, știind că ați votat în cunoștință de cauză, nu puteți refuza accesul presei la confruntarea solicitată de mine“, scria poetul pe 25 februarie.

Chiar înainte de apariția raportului CMSE și a deciziilor luate de CUSR, Paul Cernat publicase un text în „Observator cultural“ – răspunzându-i lui Daniel Cristea-Enache, care scrisese în „România literară“, nr. 7/19 februarie 2016, articolul „Antisemitism pe facebook“, făcând referire la incidentul Marius Ianuș și comentariile lui pe pagina de Facebook a lui Paul Cernat – în care explica pe îndelete ce se întâmplase și se distanța și disocia public de tot episodul respectiv. Nu a contat rândurile sale pentru CMSE, au fost pur și simplu ignorate.

Au apărut, apoi, reacții prompte. Selectez, mai jos, câteva dintre acestea.

Cristian Teodorescu: „N. Manolescu, după ce și-a asigurat și al treilea mandat ca președinte al USR, prin schimbarea statutului Uniunii, cu ajutorul, n-am alt cuvânt, slugilor sale din Consiliul Uniunii, acum, când e contestat cu legea în mână, a inventat o comisie prin care contestatarii săi pot fi dați afară din USR. Urât final de carieră pentru criticul cu acest nume și murdară înțelegere a democrației pentru cineva care a candidat la președinția României“ (fragment dintr-o serie de declarații ample din Clujul cultural).

Stefan Agopian: „Consiliul Uniunii Scriitorilor din România a decis în reuniunea din 10 decembrie 2015 să fie publicat următorul

Dan Mircea Cipariu, Nicolae Manolescu și Gabriel Chifu în vremurile în care participau împreună la evenimentele literare

avertisment: în cazul în care un membru al USR va ataca neîntemeiat USR ca instituție sau va aduce atingere demnității colegilor lui din USR, prin atac la persoană, denigrare, injurie în spațiul public, asociere la campanii denigratoare, Comisia de Monitorizare, Suspendare și Excludere va propune, conform Statutului, sancționarea sau excluderea sa din USR. Această hotărâre reprezintă o schimbare a Statutului USR. Conform legii, această schimbare trebuie înscrisă în Registrul special al asociațiilor și fundațiilor, pentru a putea fi aplicată. Oare Uniunea Scriitorilor a făcut această înregistrare?“ (postare pe pagina personală de Facebook). Aduca aici că USR a revenit cu un comunicat (3 martie 2016) în care scria că: „Alegerea organelor de conducere s-a făcut mereu cu respectarea strictă a dispozițiilor statutare, care reglementează funcționarea Uniunii Scriitorilor din România. Nu există nici un motiv de nelegalitate nici a Statutului, nici a altor acte emise de Uniunea Scriitorilor din România“.

Alex Goldiș: „(...) deciziile acestei Comisii îmi sună a abuz, a încălcare a libertății de expresie într-o breaslă pentru care ea e fundamentală – și, nu în ultimul rând, încercare de intimidare a oricărei critici la adresa modului de funcționare al USR. Precedentul, care amintește de epurările ideologice ale anilor '50, e extrem de periculos și mă aștept la poziționări publice ale membrilor Uniunii pe care aceste abuzuri nu-i reprezintă“ (fragment dintr-o postare pe pagina personală de Facebook).

Carmen Mușat: „Astăzi, în lumea scriitorilor face ravagii o Orwelliană Comisie de Monitorizare, Suspendare și Excludere din Uniunea Scriitorilor, îndreptată

împotriva acelor scriitori care îndrăznesc să nu fie de acord cu actuala conducere a Uniunii și își permit să-i critice pe vremelnicii ei șefi. De aceea e necesar ca oamenii de cultură să-și regăsească îndrăzneala de a gândi pe cont propriu. Micii sau marii dictatori apar doar atunci când cei din jurul lor acceptă să se lase terorizați, călcați în picioare și amenințați cu excluderea. Și, de fapt, excluderea din ce? Ce este, la urma urmelor, Uniunea Scriitorilor și de ce ar trebui ca scriitorii să devină (sau nu) membri ai ei?“ (fragment din editorialul său din „Observator Cultural“, nr. 554 (812)/3-9 martie 2016).

Dan Mircea Cipariu: „Președintele USR este un critic literar important al literaturii noastre, dar un manager fără operă, sfătuit dezastruos de echipa sa. Faptul că nu sunt înscrise, din 1998, organele de conducere ale USR în Registrul Special al Asociațiilor și Fundațiilor este dovada clară că echipa Președintelui USR este neprofesionistă. Această echipă s-a descalificat și se descalifică și prin lipsa de transparență a actului de conducere executivă și prin refuzul de a dialoga cu cei care sunt nemulțumiți de felul în care Președintele și echipa sa guvernează la USR. Nu vânez, nici în justiție, nici ocult, locul nimănui, cu atât mai mult pe cel de președinte al USR! Nu voi accepta nici o propunere de a fi în conducerea USR“ (fragment din comunicatul de presă emis de GR-USR pe 3 martie 2016).

Încercări de justificare a activității CMSE

Sigur că presa a încercat să obțină declarații și din partea președintelui USR, Nicolae Manolescu. Atunci când a comentat, acesta a

insistat că nu este vorba de nici un scandal în USR. În plus, a apărut pe 2 martie un alt comunicat al USR în care sunt redată câteva mesaje ale unor scriitori membri ai USR (Ștefan Borbely, Vasile Gogea, Andrei Terian, Mariana Codruț, Emilian Galaicu-Păun, Dumitru Crudu și Andrei Turcanu) care nu recunosc apartenența la GR-USR sau s-au retras, între timp, din grup. Florin Iaru atenționează, într-un articol în „Cățavencii“, asupra presiunilor exercitate de USR în această privință.

Jurnaliștii au încercat să obțină și alte declarații din tabăra aceasta, dar cererile lor au rămas fără răspuns – cum ar fi cea a lui Ovidiu Șimonca, care spune în „Observator Cultural“ nr. 554 (812)/3-9 martie 2016, în textul „USR se transformă în CMSE“, că a dorit, „ca un gest normal și necesar de a prezenta și punctul de vedere al USR“, să îi ia un scurt interviu lui Daniel Cristea-Enache, adresându-i câteva întrebări pe e-mail, dar „răspunsurile la întrebările revistei noastre nu au venit până la închiderea ediției“.

În plus, trebuie amintit faptul că, din februarie și până astăzi, Nicolae Manolescu, Mircea Mihăieș sau Daniel Cristea-Enache au infirmat, în paginile „României literare“, toate acuzele care li se aduc: „un bizar exercițiu de iresponsabilitate colectivă“, „o formă de lașitate intelectuală“ (Nicolae Manolescu) sau „incredibilă vulgaritate de gândire“, „autism intragenerațional“, „insulta isterică, stigmatizarea, exhibarea violentă a disprețului, invectiva, minciunile uluitoare și o vulgaritate rareori văzută în spațiul cultural românesc“ (Mircea Mihăieș). Un punct de vedere complet: „Faza de terfelire a instituției noastre (USR) va trece, dar eu, personal, nu-i voi ierta niciodată pe cei care au făcut

comentarii prolegionare și antisemite, pe cei care le-au găzduit, pe cei care le-au girat, pe cei care le-au scuzat, în timp ce «frații» mă acuzau pe mine pe Facebook și pe blogurile lor infecte. E dreptul meu să nu-i iert pe acești domni (Capsali, Vorona, Cernat, Ianuș, Iaru) și nu mă interesează scuzele lor de doi bani, sofismele penibile sau ignoranța. Fraților, ați pus-o de mămăligă. Răutatea mea este o legendă. Nimeni n-a văzut-o încă – o s-o vedeți voi... P.S.: Postarea e în nume personal, n-are nici o legătură cu USR, e duminică, duminica sunt liberi“ (Daniel Cristea-Enache, postare pe pagina personală de Facebook).

CMSE, în calea libertății de opinie și de expresie?

ActiveWatch și-a exprimat, de asemenea, opinia în cazul CMSE USR: „(...) prin încercările de a reprimă vocile critice din interior la adresa instituției, Uniunea Scriitorilor din România (USR) face dovada unor mentalități totalitare și își încalcă menirea statutară de a promova libertatea de opinie și de expresie. Solicităm public Uniunii Scriitorilor din România să adopte un comportament transparent în ceea ce privește funcționarea și folosirea resurselor și să oprească hărțuirea scriitorilor care fac publice suspiciuni privind disfuncționalitățile USR“. Se insistă, în finalul poziției ActiveWatch, asupra faptului că „persoanele din conducerea USR (...) se pot adresa instanțelor de judecată pentru criticile exprimate la adresa lor, noul Cod Civil oferind toate mecanismele necesare protejării celor care își consideră lezată demnitatea sau imaginea“.

Încă din 2013, de când conducerea USR a schimbat Statutul Uniunii și a permis mai mult de două mandate pentru un președinte – fiind astfel reales pentru această funcție, pentru a treia oară, Nicolae Manolescu –, discuțiile în contradictoriu nu conținesc. S-a înființat forumul de care vorbeam mai devreme, GR-USR, s-a acționat în instanță, s-au adus argumente în ceea ce privește necesitatea transformării Uniunii Scriitorilor din România. Au urmat nemulțumirile colective după acordarea Premiului Național „Mihai Eminescu“ (atât în 2015, cât și în 2016).

Acum, după activitatea CMSE, a izbucnit, din nou, sub altă formă, acest conflict. Cum se va încheia, rămâne de văzut. Deocamdată, nu ne rămâne decât să fim lucizi, să citim toate punctele de vedere și să încercăm să judecăm lucrurile în cunoștință de cauză.

Amantele. O autopsie

Elfriede Jelinek nu este neapărat o scriitoare la modă, ceea ce nu înseamnă că literatura ei nu este teribilă. Dimpotrivă.

Doamna Elfriede Jelinek a primit, de altfel, Premiul Nobel pentru Literatură, în anul 2004. Nu a cătădicsit să se prezinte la Stockholm, pentru marea ceremonie de decernare. Motivația domniei sale merită reținută: nu îi plac festivitățile, nu se considera pregătită să suporte rigorile unui asemenea eveniment social, mai mult a precizat că s-ar fi simțit, de-a dreptul, amenințată de o asemenea corvoadă. Găsesc perfect justificată atitudinea dumisale.

Doamna Jelinek provine, din partea mamei, dintr-o familie de înalți burghezi vienezi, iar din partea tatălui, dintr-o familie cehă cu bogată tradiție iudaică. Elfriede Jelinek a studiat, la Conservatorul vienez, firește, pianul. Dar pianul nu era pentru ea. Așa că l-a schimbat cu teatrul (domnia sa a scris, de altfel, o dramaturgie scandalosă și profundă) și cu

istoria artei. A renunțat și la acestea. Avea, pe atunci, douăzeci și unu de ani și numeroase tulburări psihice. Era depresivă, anxioasă și avea o imperioasă nevoie de solitudine. Se izola.

Mai târziu, în 1974, la douăzeci și opt de ani, a intrat în Partidul Comunist Austriac, din care a și ieșit, după anul magic 1989. La doar un an de la intrarea în Partid, Elfriede Jelinek publică o carte care cunoaște succesul (inclusiv pe cel comercial). Cartea aceasta este *Amantele*. Criticii ostili au catalogat lucrarea ca fiind mai degrabă un punct de vedere parodic și marxist cu privire la relațiile dintre femei și bărbați, precum și la relațiile dintre femei și muncă. Nu mă interesează critica de specialitate. Sunt un cititor, sunt un cronicar, n-am prejudecăți cu privire la critici. N-au decât să critice cum se pricep și dumnealor.

Culegătorul de harfe

Andrei Crăciun

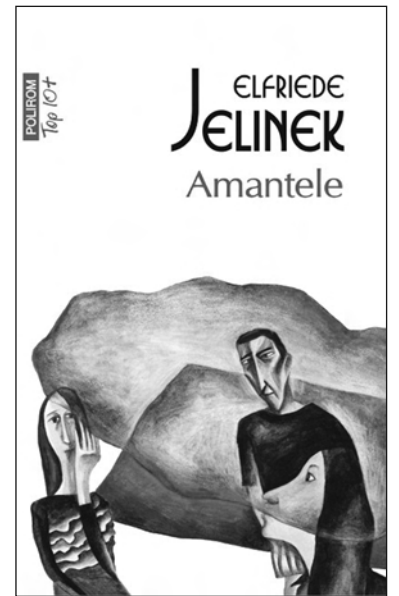
Cartea *Amantele* (Polirom, 2013, în traducerea Anei Mureșanu) este – dincolo de orice critică – esențială pentru înțelegerea naturii umane. Are o textualitate violentă, este imună la regulile clasice de scriere, este sfidătoare și, mai ales, este adevărată. Sunt într-un tot de partea doamnei Jelinek cu privire la agresivitatea cu care desființează următoarele concepte: iubirea, căsătoria, familia împlinită, relația părinți-copii. Sunt într-un tot de partea domniei sale când arată imposibilitatea existenței fericirii în relațiile îndelungate dintre oameni ca normă. Sunt într-un tot de partea domniei sale când arată că această realitate cutremurătoare este cel mai bine păstrat secret din lume. Sunt de partea domniei sale în contra ipocriziei și a superficialității.

Sunt de partea domniei sale când demască limitele cumplite ale omului.

Cartea aceasta are două personaje centrale, două femei: paula și brigitte. Viața lor este urmărită de Elfriede Jelinek cu o răceală de om de știință (tatăl scriitoarei a fost chimist). Sunt unele cărți care sunt, pur și simplu, autopsii. Această carte este o autopsie.

Brutalitatea cu care sunt descompuse peisajele idilice austriece și aparenta armonie din fabricile unde trudesc proletarele și alcoolismul bărbaților și puținătatea orizontului pădurarilor – această brutalitate este încântătoare. Elfriede Jelinek are o viziune neagră asupra lumii. Elfriede Jelinek are dreptate.

Fragment (păstrând întocmai felul domniei sale de a redacta, cu

dispreț față de orice fel de majusculă): „sfârșitul vieții pentru femeie e când începe să nască. În timp ce bărbații se maturizează și se dedică alcoolului, acesta îi face tari și îi apără de cancer, agonia femeilor lor durează adesea ani și ani, adesea suficient ca ele să fie de față și la agonia fiicelor lor: femeile încep să-și urască fiicele și doresc ca acestea să moară cât mai curând posibil, așa cum au murit și ele cândva, de aceea: să-și facă rost de un bărbat“.

Nu te supăra, frate!

Întâmplări și personaje

Florin Lăzărescu

Nea Vatră mi-a trântit poarta în nas, semn că nu-i loc de-ntors, că nu are chef de vorbă lungă:

— Vii la mine cu o undiță bună – băț drept de alun, nailon gros să țină măcar vreo cinci kile, cange cu cel puțin trei cârlige – și mai vedem.

M-am enervat rău de tot. Auzi tupeu la el, cange cu cel puțin trei cârlige! La cum arăta poarta pe care mi-o trântise în nas, trei pari și două scânduri, încăpea vaca prin gaură! Nici nu era în stare să aibă un acoperiș pe care să nu-l dovedească de fiecare dată ploaia și el voia nailon gros și băț drept de alun!

La început, m-am și bucurat că am norocul să-l prind beat sâmbătă

dimineața, că-l știam om de treabă în asemenea situație, dar uite că băutura nu înmoaie întotdeauna inima omului.

Am trecut dealul și m-am dus la Ducu. A ieșit mă-sa și mi-a spus că e plecat cu calul la păscut și, dacă vreau să mă joc, s-o fac cu Pliuță ăla micu', că ș-așa-i singur săracu'. Pliuță a și apărut pe gard, tot un zâmbet, dar numai poftă de jucat eu cu el nu găseam. Abia l-au primit la grădiniță, n-avea nici jumate din dinți în gură. L-am chemat totuși în drum, am așteptat să plece mă-sa și am stricat o vorbă cu el:

— Nu știi unde-i undița lu' frate-tu?

Spre surpriza mea, a dat aprobator din cap.

— Da' mergem la pește?

Drept să spun, m-am și speriat că vorbește.

M-am dus după el în curte până la un coteț, de după care a scos un băț lung de undiță.

Am luat și am inspectat lemnul, nu prea părea alun și, în plus, n-avea nici nailon, nici cârlig.

— Băi, Pliuță, tu vrei să mergi la pește doar cu bățul?

Cu asta l-am cam închis.

— Ce vrei ca să mi-l dai mie?

L-am luat așa repede, că nici nu știa ce să zică. Nici nu l-am mai lăsat să zică nimic:

— O cutie de creioane colorate aproape noi-nouțe vrei?

M-am dus acasă, am luat creioanele și am făcut schimbul cât ai zice pește.

Cu bățul pe spate, m-am îndreptat către Petrică.

— Mergem la pescuit?, m-a întrebat el de departe, când m-a văzut.

— Ești prost, nu vezi că am numai un băț? Apoi, oricum, azi nu

pot, am o treabă. Ce vrei să-ți dau pe trei metri de nailon din ăla gros de pe bobina lu' tac-tu?

Petrică mi-a răspuns sec:

— Bățul ăsta de alun.

— Ești tu sigur că-i alun?

— Sigur-sigur.

— Nu pot să ți-l dau. Ce altceva?

— Clasorul cu timbre.

Am crezut că înnebunesc. Putea să-mi ceară orice altceva decât bățul sau clasorul cu timbre. Dar odată pornit la drum, n-aveam ce mai face. Am fost, am luat clasorul, am bătut palma.

Cange cu trei ace aveau doar vreo câțiva oameni mari din sat. Nici nu mi-a trecut prin cap să mă milogesc la ei, că sigur nu-mi dădeau, ar fi făcut mișto de mine. M-am întors acasă și am prins cu sârmă de cupru singurele două cârlige de pescuit pe care le aveam. Un soi de cange tot părea. Nici nu mai spun cât m-am chinuit cu asta. Începuse să cadă Soarele.

M-am prezentat la poarta vai de ea a' lu' Nea Vatră și l-am strigat din toți rărunchii. Nu ieșea. Mi-am făcut curaj și am intrat în curte. Doar nu muncisem o zi întreagă degeaba. Când am auzit

sforăiturile dinăuntru, am deschis ușa casei la fel de răblăgită ca și poarta și am dat buzna. Nea Vatră dormea buștean. Am tras de el.

— Uite, nene, ți-am adus undița.

Nea Vatră a sărit direct în picioare, a luat bățul în mână, s-a uitat îndelung la el, apoi m-a întrebat năuc:

— A' lu' cui ești tu și ce cauți în casa mea?!

A trebuit să-i spun toată povestea de la capăt.

— Măi, băiete, ți le-aș da și pe degeaba, că m-am lăsat de ochiu' draculu'. Da' le-am aruncat.

— Da' dimineață mi-ai spus că vrei o undiță cu băț drept de alun, cu nailon gros de cinci kile și cange cu cel puțin trei ace.

— Dimineață eram beat.

Pe altcineva care să aibă zaruri în sat nu mai știam. Așa că, de nervi, m-am dus țintă acasă, mi-am făcut două zaruri din miez de pâine și-am înțepat pe fiecare parte a lor câte șase puncte. Apoi – se inserase bine deja – am desfăcut tabla, am pus toți pionii la locul lor și am început să joc singur „Nu te supăra, frate“. Și-mi tot cădea șase-șase.

Știri la zi din actualitatea culturală și articolele ediției pe

www.suplimentuldecultura.ro

Pomanagii Revoluției

Au trecut douăzeci și șase de ani de la Revoluția din Decembrie 1989 și, ca un făcut, lista cu „luptătorii cu rol determinant“ din acele momente istorice s-a îmbogățit cu aproape două mii de persoane. Nici nu-i de mirare: doar suntem o țară de revoluționari. Am ținut capul plecat și am mâncat ideologie comunistă mai bine de patru decenii, dar în sinea noastră am fost mereu revoluționari. Iar dacă putem fi și plătiți pentru spiritul ăsta revoluționar – nu cu mult, cu vreo două mii de lei acolo, să mănânce și gura revoluționarului ceva –, atunci așa să fie. Trăiască România democrată și luptătorii ei cu rol determinant!

Se pare că, prin anii 1950, poetul și militantul de stânga interbelic Stephan Roll ar fi spus, vorbind despre numărul tot mai mare de oportuniști intrați urgent în partidul comunist și care se pretindeau luptători ilegaliști: „Puțini am fost, mulți am rămas!“. Cam așa stau lucrurile azi cu cei care s-au momit la certificatele de luptător în revoluție.

Ca să fim drepți, atunci, la revoluție, în stradă au ieșit mulți

oameni hotărâți să doboare regimul comunist. La manifestațiile din Timișoara *dinainte* de căderea lui Ceaușescu au participat cel puțin o sută de mii de oameni. Doar că puțini, foarte puțini dintre ei au azi „certificat de revoluționar“, această invenție penibilă a regimului Iliescu, care a mârșit pentru totdeauna ce mai era cât de cât nobil în istoria recentă a României. Cum să-și demonstreze

Românii e deștepți

Radu Pavel Gheo

oamenii aceia „rolul determinant“ în revoluție? Ce hârtoage să aducă? De parcă n-ar fi de ajuns faptul că au ieșit în stradă zi de zi, știind că soții Ceaușescu conduceau încă țara, că ei erau fotografiați și identificați și că dacă revoluția ar fi fost înăbușită, ar fi fost arestați unul după altul, la fel ca manifestații de la Brașov, din 1987. Fiindcă dacă în Timișoara ar fi ieșit la manifestații numai o sută de oameni, nimic din toate cele întâmplate în decembrie 1989 nu s-ar fi întâmplat (sau nu s-ar fi întâmplat așa).

Asta mi se pare mie că ar însemna „rol determinant“. Dar oamenii aceia n-au așteptat și n-au cerut pomana recunoștinței. Și nici zecile, sutele de mii de bucurășteni care au determinat fuga

lui Ceaușescu. În decembrie 1989, nu exista nici un birocrat cu ștampilă care să le dea dovada de luptător. Existau speranță, entuziasm, bucurie. Dar aici, la porțile Orientului, astea trec repede.

Între timp a apărut legea recunoștinței iliesciene, iar lichelele au văzut ocazia de a găbi o rentă – și un certificat de patriotism, plătit la purtător. Din 1989 până acum, pe lista revoluționarilor au apărut tot felul de personaje: turnători ai Securității, pușcăriși care în decembrie 1989 erau în închisoare, interlopi, senatori, actori, sportivi, militari, securiști... S-a inventat parafa de revoluționar și, ca orice parafă din România, ea a putut fi obținută prin pile, cunoștințe și relații. Certificatele de revoluționar s-au vândut

și s-au cumpărat, cei care au luptat atunci în stradă s-au amestecat cu cei care au stat ascunși sub paturi și s-au înfipt în 1990 la plăcinte și din toată povestea a pierit orice urmă de eroism și noblețe. Cei mai demni s-au retras, lăsând, ca de obicei, locul lichelelor. Iar ele sunt peste tot.

Atunci, în 1989, ca să fii revoluționar, trebuia să ai curaj să ieși în stradă, în fața soldaților cu armele încărcate. Acum se pare că dacă ai intrat în județana de partid din Craiova sau în primăria din Cotoioasa și ai dat jos portretul lui Ceaușescu după ce acesta a fost împușcat, gata, ești luptător cu rol determinant. Ba chiar e de ajuns să spună careva că ai fost acolo. La naiba, au trecut douăzeci și șase de ani, cine își mai amintește exact ce și cum? Dacă dom' deputat sau dom' actor zice că a dat jos portretul, atunci sigur e revoluționar. Cu rol determinant, să trăiți, dom' luptător.

Și-atunci de ce să ne mai mirăm că România e o țară atât de minunată? Cu spiritul nostru revoluționar – plătit de statul recunoscător –, cu cinstea și noblețea ce ne caracterizează, vom trăi și pe mai departe decenii de împliniri mărețe. Exact ca în celălalt regim.

Valul care poate răsturna jocul politic

Șase parlamentari UNPR au trecut la PSD. S-a întâmplat în această săptămână. Acu' ceva timp, un astfel de eveniment făcea înconjurul presei. Trădătorii erau arătați cu degetul, numele lor era scris cu majuscule și se tocmeau analize care mai de care mai sofisticate. În 2016, trecerea a șase parlamentari de la un partid la altul e un eveniment banal. Aproape că nu mai e o știre. Nu interesează pe nimeni, nu face rating. Încă o trădare. A sută întâmplare de acest gen. Și ce-i cu asta? Nu va fi ultima, traseiștii reprezintă o specie nepuizabilă.

De ce au plecat uneperiștii la PSD? Simplu. Pentru că se scufundă barca generalului Oprea, cel care a ales să facă pasul lateral, din cauza dosarelor care nu-i dau pace. Din cei 60 de aleși (senatori și deputați), este posibil ca UNPR să rămână cu jumătate, în scurt timp. Cei mai mulți vor pleca la PSD, alții vor încerca să negocieze cu ăilalți, adică pe partea dreaptă. UNPR mai are o șansă pe scena politică, ce-i drept mică, doar dacă se va alia sau va fuziona rapid cu un alt partid. Doar că nimeni nu-i mai vrea pe uneperiști. Astfel că în scurt timp, e posibil ca UNPR să dispară de pe scena politică.

Trecerea aleșilor dintr-o parte în alta nu face decât să stârneasce și mai multă lehamite în rândul electoratului.

Partea proastă e că va urma cel mai mare val de traseism politic din ultimii 10-15 ani. De data asta e pe față. În aceste zile, politicienii de toate culorile nu se mai gândesc la binele comunității sau măcar al partidului din care fac parte, ci doar la binele lor. Dacă nu mai au loc la PSD, atunci vor pleca la liberali. Sau invers. Dacă nici liberalii nu-i primesc, atunci se vor duce la Mișcarea Populară. Sau chiar la PSRo-ul lui Geoană.

Elocvent este ceea ce s-a petrecut

Vagonul cu vorbe

Florin Ghețu

zilele trecute în localitatea ieșeană Răducăneni. Aproape întreaga organizație PSD a trecut la Mișcarea Populară. N-au trecut decât vreo 48 de ore și o altă știre politică anunța că, în aceeași localitate, mare parte din organizația PNL a trecut la PSD. Cum e posibil ca oameni de stânga să treacă la un partid de dreapta? Sau invers? E vorba de stabilirea candidaților la primării și consilii locale. Nu te vrea partidul, pleci la altul. Singur sau cu gașca. Le faci în ciudă, îi lași în fundul gol, le arăți că ești tare. De fapt, ești un campion la traseism.

Nu pleci singur, ci cu grupul. Sau dacă vorbim de Răducăneni, cu satul.

De fapt, aici s-a ajuns în politica românească. Nimeni nu mai crede în nimic. Nici măcar politicienii nu mai cred în partidele lor. N-au crezut niciodată, altfel România era departe.

La Cucuieții din Deal, dreapta e

totuna cu stânga. Primarul e roșu, nevasta cică e cu liberalii, iar finul e popular sau, dacă e necesar, progresist. Nu contează doctrina, nimeni nu discută proiecte, ci e rotirea cadrelor. Ce iau eu și ce-ți las ție. Operațiunea ocuparea pozițiilor. În unele localități, deși pare ciudat, primarul stabilește căpeteniile la celelalte partide. Posibil doar ca în marile orașe să fie ceva bătaie politică pe bune. În rest, e prosteală electorală pe față. Se regizează un scandal local, dar de fapt, oamenii sunt mână în mână. Frați politici pe vecie.

Alegerile locale din acest an nu vor schimba mare lucru, mai ales pe un singur tur de scrutin. 80% din actualii primari își vor reconfirma mandatele. Ca edil, trebuia să fi fost prea fraier patru ani ca să nu câștigi 30%. Iar cu acest scor, îți asiguri încă un mandat.

În 2016, partidele nici măcar nu vor face un minim efort să arate că se află în competiție. Cine e mai

tare în comunitate face jocul. Cine nu, stă pe margine, dar rezultatul la urne e previzibil.

Ce va fi în marile orașe? Și aici se pregătesc manipulări de proporții. Oameni onești vor candida din partea a tot felul de partide de buzunar. În realitate, sunt trimiși de sfarari locali doar pentru a rupe voturi dintr-o parte sau alta.

În aceste condiții, mai e loc de surprize? Puțin probabil. Singura șansă e prezența masivă la urne. La 60% prezență la vot într-o localitate, orice calcul e dat peste cap. Dacă, de regulă, într-o localitate veneau la alegerile locale 50% din alegători, iar în 2016 prezența se duce înspre 60%, atunci surplusul de votanți, dacă merge spre un candidat (sau partid), înseamnă 20% din voturi. Altfel spus, griparea jocului politic local.

E unica posibilitate de a răsturna aranjamentele care se pun la cale mai peste tot în țară. Între alegeri, cei care sunt la putere se tem de stradă. În ziua votului, o prezență masivă la urne ar răsturna cu totul masa de joc. Greu de crezut că se va întâmpla în iunie 2016, dar nu imposibil. Doar valul urnelor mai poate schimba ceva.

Rockin' by myself

Dumitru Ungureanu

4 1/2

Când vine vorba despre Steven Wilson și muzică, așteptările mele se concentrează pe cuvântul *surround*. Am mai spus-o, cred: de când am luat contact cu realizările sale în formatul ăsta puțin promovată de marile case de produs hituri, nu muzică, parcă mi s-a ridicat o povară de pe creier. Până atunci mă străduisem, folosind softuri de computer, nu vreo consolă dedicată, să remixez pe șase canale diferite piese celebre sau numai plăcute mie. Wilson m-a scutit de efort, mi-a încântat auzul și, pe deasupra de orice, mi-a confirmat percepția complet diferită pe care o dă receptarea în *surround* a muzicii rock. Precizez „rock“, deoarece muzica simfonică se pretează mult mai bine la dispersare de jur-împrejurul camerei de audiție. Ba chiar, așa zice, este consacrată spațial încă de pe vremea lui Vivaldi și a constructorilor Catedralei din Freiburg, unde cele patru registre ale orgii sunt dispuse în diferite puncte din interiorul navei ce găzduiește ascultătorii, enoriași ori ba.

Nu există umbră de îndoială: ceea ce Steven Wilson reușește și pe discul 4 1/2 se ridică la înălțimea tuturor așteptărilor tehnice. În pofida faptului că piesele sunt compuse într-un interval de timp întins din 1998 până în 2015, iar înregistrările s-au făcut în diverse împrejurări de-a curmezișul globului, după cum s-a nimerit vreun studio la dispoziție, producția muzicală este unitară, dinamica fără compromisuri, armoniile cuceritoare, scoaterea în relief (prin mijloacele avute la îndemână) magnifică. Foarte puțini muzicieni din arealul rockului reușesc să atingă virtuozitatea colegilor din sfera

muzicii simfonice, fără să apeleze la ajutorul (insuficient subliniat al) uneltelor acestora: instrumente, partituri, orchestrații, orchestre, studiouri etc. Steven Wilson este ajutat, ce-i drept, de-o echipă extrem de profesionistă, cu abilități dovedite în jonglarea pe mai multe registre și dornică de auto-depășire în oricare dintre ele. La clape, Adam Holzman nu ratează nici o secundă să ridice un edificiu multistructurat timbral, ca un templu budist pierdut în junglă. Nick Beggs sprijină cu chitara bas fundația fiecărei piese, dând senzația că este prezent chiar și acolo unde lipsește, înlocuit de însuși titularul albumului. Guthrie Govan și Dave Kilminster intervin cu chitarele electrice exact unde este nevoie de ei, fără să depășească limitele impuse de Steven, dar și fără să fie eclipsați de solist. Iar aici trebuie menționat că Wilson, spre deosebire de alți muzicieni factotum, are capacitatea să-și stărnească partenerii, îndreptându-i subtil către nebănuite dimensiuni artistice, la care ei nici nu visau. Asemenea talent stăpâna, din câte cunosc, doar Frank Zappa, înregistrările sale fiind în mai mare măsură ca ale oricărei referințe imposibil de egalat. Nu-i de mirare că fostul toboșar al lui Zappa, Chad Wakerman, este azi colaborator de excepție al lui Wilson, înlocuind periodic alți doi percusioniști din ansamblul acestuia: Marco Minnemann și Craig Blundell. Nu lipsește Theo Travis, saxofon și flaut, autor, în piesa „Don't Hate Me“, al unui pasaj vibrant ce amintește pe-ale lui Dick Parry din „Shine On You, Crazy Diamond“. Acest cântec ultim beneficiază pe blu-ray-ul editat, ca de obicei, de K-Scope, și pus în vânzare online pe 22 ianuarie 2016, de trei variante: una instrumentală, a doua cu partea vocală susținută de Steven, iar a treia, și cea mai bună, cu vocalista Ninet Tayeb, al cărei timbru fascinează prin bogăție și amplitudine, și cucerește prin naturalețe somptuoasă.

Grafica este asigurată tot de Lasse Hoile, iar mica poveste imaginată de el, împreună cu fetele fotografiate, vine ca un fursec la o cupă de șampanie. Ce așa mai putea adăuga? Steven Wilson precizează că albumul e un fel de recapitulare a drumului parcurs până acum, înainte să treacă la o altă etapă. Îl așteptăm cu aceeași nerăbdare.

Un destin și o voce muzicală din Cernăuți: Edith Silbermann

„Nu aveam ureche perfectă; aveam o mână mică, cu insuficientă deschidere pentru a putea să cânt corect, de exemplu, *Toccatele* lui Bach sau *La Campanella* lui Liszt, dar eram muzicală și puteam să cânt chiar foarte bine Mozart, Chopin sau Debussy.“ Așa se prezintă cititorului, în memoriile ei, apărute la sfârșitul anului trecut, la Editura Wilhelm Fink, în Germania, Edith Silbermann, autoarea volumului *Cernăuți – orașul poetului. Viața unei familii din Bucovina (1900-1948)*. Amintirile au fost editate și completate de profesoara Amy-Diana Colin, de la Universitatea din Pittsburgh, nepoată de soră a autoarei, cu un amplu aparat critic și cu două discuri compact conținând extrase din recitaluri de cântece evreiești de epocă și de poezie, realizate de Edith Silbermann în Germania, după plecarea ei din România, în 1963.

Scrisoare pentru melomani

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată“ (Hermann Scherchen)

Victor Eskenasy

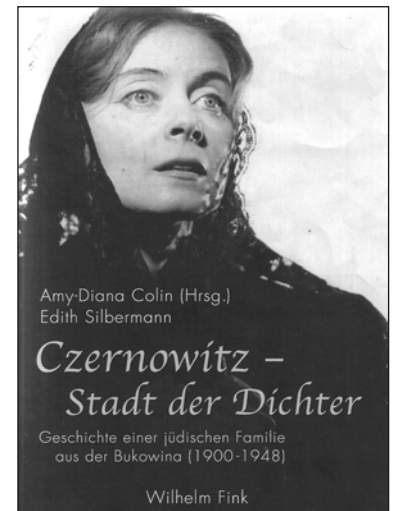
Edith Silbermann este cunoscută îndeobște pentru prietenia ei de o viață cu poetul Paul Celan, prima ei iubire la Cernăuți, începută în anii ce au precedat cel de-al Doilea Război Mondial și imortalizată în amintiri publicate în mai multe ediții, începând din 1993. Ultima ediție, cea mai completă, și ea sub redacția prof. Amy-Diana Colin, a apărut în 2010, la aceeași editură germană, însoțită de corespondență și numeroase comentarii.

Nu am căderea să scriu despre mitica lume intelectuală cernăuțeană interbelică, poate comunitatea rămasă cea mai solidară de-a lungul trecerii timpului, ai cărei urmași întrețin până astăzi memoria înaintașilor, nu numai prin studii științifice, dar și prin nenumărate mărturii și documente, postate pe site-uri internet. La Iași, și în România, în studiul acestei comunități particulare ca existență, înrâurire culturală, și destin, s-a impus profesorul Andrei Hoișie-Corbea. Dacă mă refer la această lume este numai pentru că Edith Silbermann evocă studiile ei muzicale, iar cele două CD-uri însoțitoare ale volumului amintesc o producție muzicală tradițională a evreilor din Bucovina și Basarabia, astăzi aparent uitată.

Născută Horowitz, Edith Silbermann (1921-2008) și-a petrecut copilăria și prima tinerețe la Cernăuți, unde își încheia studiile liceale în 1940. Nu erau, evident, vremuri propice pentru studii universitare ca evreu, iar tânăra nu reușea să urmeze mai mult de două semestre

studiind în paralel limba germană și engleză și pianul la Conservator, când Cernăuțiul a reintrat pentru un an și ceva sub autoritate sovietică. Cum profesorii români se retrăseseră la venirea rușilor – își amintea peste ani Edith Silbermann –, „Conservatorul nostru românesc «Ciprian Porumbescu» nu avea un bun renume, iar cine voia să-și clădească o carieră serioasă ca pianist, violonist sau violoncelist, și își putea permite, nu avea de ales decât să ia lecții private“. Cursurile nu au durat mult, și cum profesoara ei Bianca Krämer-Neuberger plecase spre Palestina, s-a bucurat de îndrumarea altui pedagog, Binderer, o profesoară formată la Viena și cu care avea să se regăsească după anii de tristă amintire ai Holocaustului.

Edith Silbermann și familia ei le-au supraviețuit, ducându-și dificil existența în ghetoul din Cernăuți, până în martie 1944, când orașul a fost reocupat de sovietici. Însemnările ei despre acești ani în care destinele multor familii și prieteni s-au sfărâmat în lagărele de exterminare din Transnistria epocii, marcându-i definitiv și pe urmașii lor, se aseamănă mult celor ale lui Mihail Sebastian. O seară cu poetul Immanuel Weißglass, cântând amândoi *Sonata primăverii* de Beethoven, o alta, ascultând la patefon, la familia Silbermann, operele lui Wagner, una de Crăciun, a anului 1943, cântând la pian pentru prietenul ei Sandi Turcanu, *Dansul Anitrei* de Grieg și *Asturia* lui Albenitz, amintirea vagă a unei

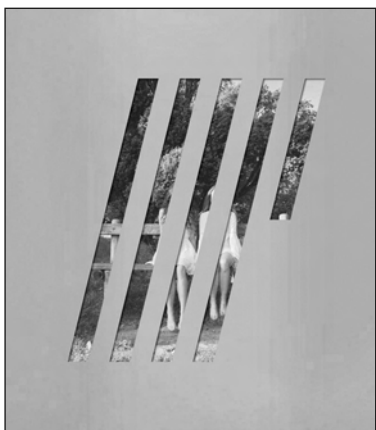

seri la un spectacol al Operei din București venită în turneu la Cernăuți ș.a.m.d.

După intrarea sovieticilor în Cernăuți și-a putut relua studiile muzicale la Conservator. Edith Silbermann amintește chiar de un concert al studenților, retransmis de postul de radio sovietic, și la care ea a cântat un *Dans spaniol*, de Manuel de Falla, și două din *Preludiile* lui Debussy, *La fille aux cheveux de lin* și *Minstrels*. În acel an ce precedea încheierea războiului, avea să-i asculte în concert pe Emil Ghilels și pe David Oistrach și să facă cunoștință cu muzica lui Philipp Herschkowitz, care preda compoziția la Cernăuți (profesorul lui Alfred Schnittke, între alții).

Refugiată în 1945 la București, Edith Silbermann își regăsea prietenii, Paul Celan, Oniu Weißglass, Alfred Kittner, și începea, treptat, o nouă viață, angajată, în toamnă, de regizorul Yankev (Jacob) Mansdorf în căutare de talente pentru un nou teatru: Teatrul de Artă Idiș, în ciuda faptului că nu vorbea idișul. Avea să joace roluri de succes până în 1947, când regizorul părăsea România, și când, pentru o scurtă vreme, Edith își câștiga traiul ca bibliotecară la secția muzicală a Bibliotecii Arlus. Teatrul, ce aparținuse Organizației IKUF (Societății Internaționale de Cultură Idiș), avea să fie naționalizat în 1948 și transformat în Teatrul de Stat Evreiesc. În același an, Edith Horowitz se căsătorește cu Jacob Silbermann. Aveau să trăiască în România încă 17 ani, înainte de a reuși, după multe încercări, să plece, în 1963, la Viena, iar un an mai târziu să se stabilească în Germania.

*Edith Silbermann, *Czernowitz – Stadt der Dichter: Geschichte einer jüdischer Familie aus der Bukowina (1900-1948)*, Hrsg. Amy-Diana Colin. Paderborn: Wilhelm Fink, 2015. 401 pp., ill. + 2 CD.

Din cuferele teatrului

Căutând în arhiva proprie notițele referitoare la un spectacol văzut în urmă cu câțiva ani, am dat întâmplător și peste alte însemnări mai vechi, a căror lectură mi-a făcut plăcere. Vi le împărtășesc și mă „dau în spectacol“ abordând câteva chestiuni gen „știați că?“ din istoria uitată a artei scenice.

Atunci când mergem la teatru, înainte de începerea spectacolului obișnuim să privim în jur pentru a repera chipurile cunoscute, a saluta prietenii sau a schimba câteva vorbe amicale cu cei de-alături. Arhitectura sălii, a părții în care se află publicul, o reprezintă într-un fel condensat pe cea a societății, pentru că locul ocupat indică odinioară rangul din piramida socială. O face încă și acum, doar că ceva mai flexibil. Pe vremuri, la parter stăteau oamenii obișnuți, până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, debutul secolului al IX-lea, toți în picioare. Etajul le era rezervat nobililor, pozițiile centrale, obligatoriu membrilor familiilor regale și alaiului de la curte, dispunerea radială respectând statutul social al ocupanților și marcându-le demnitatea. Acum, la stal sunt locurile, să le zicem, obișnuite, pentru toată lumea, cu prețuri medii, de cotă intermediară. Lojele sunt nivelul care, prin superioritatea poziționării arhitecturale, indică și postura socială, cele din mijloc, cu vizibilitatea mai bună, fiind oferite notabilităților și celor înstăriți. Balconul le aparține iubitorilor artei care nu-și pot permite un bilet la stal, gen elevi, studenți, tineri, intelectuali.

Deși se folosește tot mai rar, la fel ca *relache* pentru zilele libere ale artiștilor, când întâlnim cuvântul „matineu“, știm că acesta se referă la o reprezentație teatrală programată în cursul după-amiezii, de regulă la ora 17. Termenul a făcut carieră în legătură cu artele spectacolului pe filieră franceză, iar originile lui trebuie căutate în cutumele saloanelor de la debutul secolului al XIX-lea. Devenite centre importante pentru cultura timpului, saloanele organizate de doamnele din înalta societate

Datul în spectacol

Olița Cîntec

pariziană reuneau, pe bază de invitație și recomandări, toate mințile luminate și marile talente, fie ei pictori, scriitori, muzicieni, filosofi, scriitori, interpreți etc. Funcționa chiar un fel de concurență tacită în privința listei cu oaspeți de seamă, aristocratele străduindu-se să se bucure de prezența celor mai în vogă autori. Dar erau deschise și unor nume în ascensiune, la a căror lansare contribuiau, cei care deveneau celebri asigurându-le consemnarea în posteritatea culturală. În acele spații elegante, se citeau fragmente din noile producții, se susțineau momente muzicale, se discuta în contradictoriu, se exersa oratoria, ca într-un adevărat club al spiritului. Saloanele funcționau în principiu între 16 și 18, întrucât artiștii își petreceau prima parte a zilei dormind, iar menirea reuniunilor era deopotrivă socializarea și promovarea artei. Paradoxal, deși întreținute de doamnele din elită, care-și luau foarte în serios misiunea, cu excepția gazdei și a unor artiste, femeile nu prea erau acceptate!

De altfel, înainte de epoca modernă, femeile nu erau acceptate nici în trupă, ocupația fiind considerată imorală. În operă, travestiurile erau susținute de *castrati*, bărbați care-și conservau, printr-o operație destul de barbară, calitățile vocale de la pubertate, pentru a putea cânta rolurile feminine. Farinelli este unul dintre cei mai cunoscuți. Astăzi, contratenorii și-au păstrat calitățile acesteia aparte, printre cei mai cunoscuți fiind Philippe Jaroussky, Max Emanuel Cencic, Franco Fagioli, Yuri Minenko. Timbrul distinct, cu inflexiuni infantile și de soprană, dar cu volum de adult, i-a inspirat pe compozitori să imagineze partituri speciale. Rarissimi, contratenorii reușesc performanțe unice, grație înzestrării naturale, exercițiului și unei tehnici proprii. Cât privește arta scenică, să ne amintim, cu haz, că în *Visul unei nopți de vară*, în antologica grupare a meșterilor, o parodiare cu valoare de organon a trupelor teatrale, unul dintre ucenici, un imberb, trebuia s-o interpreteze pe Thisbe! Abia după 1660, în Anglia și, treptat, în întreaga

Europă, femeilor li s-a îngăduit să apară în scenă, travestiul devenind tehnică teatrală, mijloc de expresie artistică. Sarah Bernhardt a făcut pionierat, interpretându-l în luminile rampei pe Hamlet.

Strâns legată de scenă, expresia „în luminile rampei“ e una dintre cele mai cunoscute pentru desemnarea prim-planului, iar originea ei se află tot în trecutul celei de-a patra dintre arte. Rampa, ca parte ușor înălțată a spațiului de joc, delimitând perimetrul artiștilor și al publicului, apare la jumătatea secolului al XVII-lea. La rampă se puneau sursele de lumină, cronologic, un rând de lumânări, înlocuite apoi de lămpi cu gaz. Sistemele acestea de iluminare de până la descoperirea curentului electric îi obligau pe actori să joace în avanscenă, pentru a fi văzuți, doar că iluminatul de jos nu le evidenția suficient fețele, nici mimica. Poate și din acest motiv, interpretarea rolurilor presupunea gesticulație amplă, accent pe rostirea textului. O altă curiozitate în evoluția eclerajului: cel dintâi care a avut ideea de a stinge lumina din sală în timpul reprezentației a fost Richard Wagner, la Bayreuth. Intenția și efectul au fost concentrarea atenției asupra „cutiei cu iluzii“, decuparea mai fermă a ramei scenice.

Lumânările și lămpile cu gaz, mijloace rudimentare de a asigura lumina în scenă, aveau inconvenientul că scoteau fum și degajau un miros specific. În plus, erau și principalii dușmani ai clădirii teatrelor, declanșând frecvent incendii. Ca soluție de protecție a fost inventată cortina de fier, care separa rapid, în caz de necesitate, spațiul scenic de spațiul publicului. După cel de-al Doilea Război Mondial, sintagma „cortină de fier“ a migrat din teatru către politică, primind un sens figurat, pentru a indica diferența ideologică fermă dintre blocul comunist și democrațiile vestice.

Acum, la final, nu pot decât să sper că am reușit să vă mențin atenția trează. Nu de alta, dar, vorba lui George Bernard Shaw, ca reacție la un spectacol de teatru, somnul poate fi o formă de critică!

MME. SARAH BERNHARDT AS "HAMLET."

LONDON, DUBLIN, GLASGOW,
MANCHESTER & BELFAST.

Pinacoteca din Petrila

Ion Barbu

Ion Barbu vă dorește cei mai seducători ani!

Țara mangoului răsare

Cu un ochi leneș și un picior cam șubred, care îl face să șchiopăteze amintindu-mi vag de Richard al III-lea, Alehandro se aburcă în taxiul galben cu direcția Yumuri. E dimineață și iar am ratat trezirea, sunt în întârziere, ca de obicei, dar promisiunea unei mici excursii de o zi în locul unde râul întâlnește oceanul mă însuflețește peste măsură.

Desirée Halaseh

De când ne-am instalat în casa vărului său, Alehandro nu ne-a dat răgaz o clipă: parcuri naționale, escaladări pe munte, tururi cu bicicleta, junglă și șopârle, plantații de cacao și cafea, toate la un super-preț, pentru ambițiile noastre turistico-sportive. Degeaba am încercat în fel și chip să-i explic că noi n-am venit la capătul lumii pentru excursii organizate cu început, cuprins și încheiere, că mai bine ne-am pierde anonimi prin mulțime și fără planuri de a bifa toate atracțiile locale. Alehandro e surd și orb și iată că a doua zi ne-am învoit, de bine, de rău, să-l însoțim până în Yumuri, la 30 km de Baracoa, unde ne aciuasem în ultima din cele șase săptămâni prin Cuba.

De îndată ce punem piciorul în satul Yumuri, două femei ne asaltează cu întrebări: De unde venim? România, da, știm, e frumos tare acolo, poporul cuban e frate cu românul. Suntem pentru prima dată în Cuba? Aha, interesant, dar câteva haine aș avea în plus? Măcar tricouri. Yumuri e departe tare de Baracoa și e al naibii de greu să ajungi până acolo. Iuțesc pasul către ponton, de unde urmează să ne imbarcăm pe râu către junglă.

Ramon

La gura râului, înainte să plecăm cu *boat-taxiul* către Canyon-ul Yumuri și malurile abrupte care despart plajele cu nisip cenușiu de râul învolburat, ne așteaptă un ins îmbrăcat numai într-un șort zdrențuit, care nu cunoaște o boabă de engleză. El este Ramon și va fi ghidul nostru pentru ziua de astăzi.

Plutim liniștiți, chercheliți de toropeala amiezii, printre cheile

© Iulian Ursachi

înalte de peste 150 m, preț de vreo jumătate de oră, iar la debarcare, surpriză: Ramon ne aștepta deja pe prima plajă. Venise înotând până acolo, cu maceta între dinți și nimic mai mult.

După ce ne-a pus la curent cu situația localnicilor din Yumuri, care nu-și pot procura haine decât din Baracoa, spre care nu există nici un mijloc de transport în comun, Ramon ne ajută să traversăm râul, desculți, cu apa trecută mai bine de jumătatea piciorului, printre pietre ascuțite și, pe alocuri, alunecoase. Mulți turiști au trecut astfel pe aici, au promis că se vor întoarce cu haine și roți de biciclete, însă nici unul nu s-a ținut de promisiune. Ramon nu se plânge. Ramon povestește. Despre bunica congoleză, despre straniețea conceptului de căsătorie în Cuba, despre populația Taino, care la venirea spaniolilor s-a aruncat în râu, chiar aici – strigând „Yo muri!” („Am murit!”) –, despre cele două fiice ale sale, despre meseria de ghid, despre fiecare copac și fiecare frunză care ne ies în cale.

De unde, de neunde, scoate patru nuci mari de cocos pline ochi cu suc, pe care le cară până la locul unde ne vom scălda sudoarea mersului, printre șopârle și cocotieri. Pe drum, ne agățăm de liane, cu Ramon în rolul principal, energia lui fiind contagioasă. Râde cu gura până la urechi, apoi ne vorbește despre istoria indienilor nativi de

pe meleagurile caraibene, împărțim în mod neegal nucile de cocos, una noi, două el, nu-i pasă de nici o regulă standard a asociației de ghizi care a pus monopol pe frumusețile Cubei și care ridică oportunitismul la rang de virtute.

Taie crengile uscate care blochează cărările înguste, ne ia aparatul să pozeze un cameleon, culege alte nuci de cocos, pe care le ascunde strategic în ascunzișuri numai de el știute, dispere fără știre să caute o țigară de la un alt ghid, revine cu fructe de *mamey*, pe care mi le curăță una câte una, se oprește în fața unui copac pe care nu-l poate identifica. Are flori mari, galbene, aduce a banan, dar nu e... Retează una dintre ele: o va picta acasă și i-o va face cadou mamei copiilor săi. I se aprind ochii atunci când ne vorbește despre ea. De 15 ani o iubește ca-n prima zi, dar la căsătorie nici nu se gândește. Aici, așa se petrece iubirea: te-ai îndrăgostit, rămâi lângă alesul tău o viață. Nici o hârtie nu poate lega doi oameni care deja au ales să-și petreacă restul vieții împreună. Păi și ce faci dacă-ți trece dragostea într-o zi? *Ce să fac, îmi iau la revedere și plec altundeva. Dar nu de lângă Maria. De ea nu-mi trece niciodată.*

Ramon are 35 de ani și visul său e să devină vânzător ambulant de fructe. Astfel și-ar putea face singur programul și ar fi propriul său șef. Acum e ghid, dar norma

întreagă o are la tăiatul nucilor de cocos. Câștigă 2 dolari în zilele bune și depinde de alți ghizi, care au conexiuni în Baracoa și care primesc grupuri mai mari de turiști. Când nu reușesc să se ocupe de toți, îl cheamă pe Ramon.

Înotăm, pozăm, râdem, ne mirăm și o luăm de la capăt. Alehandro așteaptă să-i plătim cei 35 de dolari pentru benzină și sugestie. Ramon înoată înapoi spre sat.

Propunerea de a evada în Cuba, pentru mai bine de o lună, a fost mai mult decât suficientă pentru a-mi șterge melancoliile și amărăciunile provocate de ancorarea în

dezolantul oraș natal. Sigur, plec departe pentru a fugi de responsabilități mai mult sau mai puțin închipuite, de rutinaj și surmenaj, de familiar și confortabil. Slăbiciunile par a fi mai ușor de suportat atunci când nu sunt previzibile pentru cei din jur.

Așa că, o nouă dimineață, un nou început: 7.30 a.m. Aeroportul Sheremetyevo din Moscova s-a luminat de ceva vreme. Timp de mai bine de 17 ore, m-am plimbat prin toate terminalele, de la C la F, am adormit în poziția gânditorului etern pe scaunele iscusit dotate cu mânere din fier de-a stânga și de-a dreapta și m-am mai dezmoțit la Gloria Cafe cu o salată rece și o canapea caldă.

Bucurie și suspans cât am așteptat, o oră, să mi se facă „de cel” și „în ce felul” călătoriei mele în Cuba: ce vizitez, de ce, ce vreau să fac, de ce cu bicicleta, vreau să văd școli, spitale, bătrâni, fac sau nu parte dintr-o asociație guvernamentală. *Doamna ofițer*, îi zic, *eu am venit aici cu treburi grele, e ziua mea acuși și nu puteam nici-cum să o sărbătoresc decât pe malul Atlanticului, n-am timp de spionaj și alte bazaconii conspiraționiste.*

Ne despărțim cu părere de bine, nu înainte ca doamna Marietta să-mi recomande cel mai bun curs valutar și cel mai onest taximetrist. Cuba, bine te-am găsit!

Havana

Pe marginea Maleconului, soarele abia pe la opt dă semne că ar pleca.

Pescarii pescuiesc, băiat-fată se sărută, una aleargă, unul ascultă muzică, altul privește în gol, taxiurile taxează, autobuzele fumează,

Aventurier la National Geographic. Călător prin lume

Desirée Halaseh este absolventă a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, specializarea Relații Economice Internaționale, și mândru membru al organizației AIESEC. De aici a și început goana în jurul lumii: un schimb de experiență de trei luni în India, după care nu a mai putut reveni la traiul domol al tinerilor de vârsta sa. Stagii de perfecționare, voluntariat, proiecte europene, proiecte individuale, plecări pregătite jumătate de an și pașapoarte blocate cu lunile în așteptarea unei vize – iată rețeta unui traseu profesional foarte personalizat. Locațiile s-au înmulțit, precum și distanța sau durata fiecărei incursiuni. De la câteva luni în India, la câteva în plus în Togo, Iordania și până la un an înapoi în Asia, prin India, Indonezia, Thailanda, Turcia sau China & Hong Kong, iar apoi stânga împrejur peste Atlantic, în Cuba.

se creează mici bisericuțe, probabil în funcție de apartenența la un anume CDR (Comites de Defensa de la Revolucion sau micile grupări atașate fiecărui cartier care raportează guvernului, poliției și terțelor părți orice activitate suspectă a mai onorabililor cetățeni).

S-au aprins luminile, s-a întunecat Marea Caraibelor, de fapt a Floridei, de după orizont America ne pândește hulpav. Ce bine ar fi să am o biclă, așa face Maleconul în câteva minute, iar cu mania asta de cât mai repede, cât mai mult, credeam că am încetinit pasul. Cineva vinde biscuiți, alune la cornet și floricele în pungă mici și uleioase de plastic. *Ajută digestia*, mă încearcă bătrânul vânzător cu voce de miere și ochi de vultur. Ba pe dracu', doar să treacă timpul. Ce timp dom'le, cel pierdut, pe care tot nu-l mai găsim?

Miroase a parfum ieftin oriunde, în autobuz corp lângă corp, deodorant și parfum, cum n-a văzut România în zilele ei mai toride.

Ar trebui să intri o dată într-un magazin de pe Neptuno, pe colț cu Amistad, aici în Havana: teighele de-a lungul și de-a latul unei încăperi prost luminate cu rafturi semi-goale, atent investigate de zeci de ochi doritori. Să-ți descriu una: un șir lung de deodorante, două paste de dinți, trei săpunuri, câteva duzine de sticlute cu oțet, o pilă și... cam atât. Iar asta într-o mercerie bine aprovizionată! La de aici Mega Image, cu 10 feluri de brânză, sau Carrefour, cu toate raioanele tale pline de băuturi răcoritoare pentru toate gusturile, vârstele, dietele și bugetele.

Perioada specială continuă de voie în Havana.

Si totuși. Muzica bubuie de dimineața până seara, femeile, până și cele cu improbabile grații, își poartă feminitatea în rochii scurte, strămte, colorate și insinuante, bărbații miros a bine, se râde, se cântă... Viața e o glumă, Raul, că altfel am fi cu toții la mititica sau la fără clanță, și-o jur!

Angel

De la fereastra celui de-al treilea etaj al hotelului Lido, în Centro Habana, ba se vede o rază de soare, ba un nor de umbră, ba o ploaie pasageră. Precum stările mele schimbătoare e ziua de azi. Dacă mai adaugi instabilității mele și o meoosensibilitate latentă, ai tabloul perfect: așa mai sta, dar ce așa pleca.

Să fi fost în jur de ora prânzului când mi-am luat meoosensibilitatea de un braț și umbrela sub celălalt și am ieșit ca melcul după ploaie.

Ochisem de ieri un proaspăt *paladar*, convenabil, situat la o aruncătură de băț de Lido, și tocmai mă pregăteam de un *arroz con pescado en moneda nacional*, desigur.

Fericirea în *moneda nacional* are picioare scurte. Nu-i vorbă, *arrozul cu pescado* au fost delicioase, doar că nota de plată a venit în *moneda convertible* sau pesoul cubanez, adică de vreo ori mai mult decât m-aș fi așteptat.

O cafea la Inglaterra, cu son și salsa, m-a cam binedispus. Cât? Păi cam de vreo câteva perechi de cercei, niște cărți de poezie sud-americană și un carnetel de notițe nou-nouț. Plină de emfază lingvistică, iau loc pe bancă, sub un copac înflorit, pentru a mă delecta cu noile posesiuni. Mă uitam cu părere de rău la o pereche de cercei albi, pe care nu-i voi purta nicicând. *Si, si, claro*. Zâmbesc. Mut și definitiv. Însă Angel e determinat să lege o amiciție pasageră, într-o după-amiază proaspăt răcorită de o ploaie subtropicală.

A fost în Mexic, apoi în Arizona, iubita lui (una dintre) era din Africa de Sud, călătorește cu mintea stând de vorbă cu străinii prin parcurile havaneze. Hey, ai fost la plaja? *Claro en los Playas del Este*, la Guanabo. Wow, tu chiar îți știi mersul prin Cuba. Data viitoare, să-ți iei doar un bikini și o sticlă cu apă. Dar uite cum: pui sticla la frigider, se face condens, o învelești în ziar și, pam-pam, ai apă rece o zi întreagă. Tare Angel, nu

© Iulian Ursachi

știam. *Mucias gracias*, o încheiem aici? Ei, nici vorbă. Ai mâncat? Păi, eu la cină mă mulțumesc cu un mango și trei banane. Știu și de unde pot să le cumpăr în *pesos cubanos*, mulțumesc frumos! La intersecția Neptuno și Consulado, sunt cei mai faini băieți, cu vreo trei teighele pline de tot ce am eu nevoie. *Ay, chica, tu ya lo sabes todo!* Păi cum crezi, măi, Angel, că am picat ieri din cer și mănânc numai sandviciuri în lobby-ul hotelului? (n.r.: Aroganță turistică la cel mai înalt nivel.)

Bun, să continuăm. Angel, arsenalul pregătit: embargoul Statelor, discriminarea pe culori, guvernul corupt, copilăria grea, aventura pe corabie până în Grecia la 9-10 ani (9 ani, pe bune, Angel?), salsa, son, tobe – *You name it, he had it!*

Ce să mai, tocmai îmi făcusem abonament la biblioteca centrală și ghidul audio e gratuit. Mă felicitam în gând pentru buna dispoziție de a-l lăsa pe Angel să mă abordeze tam-nesam, clișeic și fără rușine în parcul central de pe San Rafael, pe dreapta cum treci de magazinul universal America Libre, la doi pași de Casa de la Musica.

Dar, iată, inevitabilul s-a produs: sora mea, copil, lipsă de calciu, își scoate portmoneul, aud doar crâmpes din monologul tânguitor, mă rog să nu fie ceea ce îmi pare: Angel, chiar erai simpatic, voiam să vin luni la concertul tău de son...!

Ne ridicăm robotic de pe bancă, cu pași iuți spre coșmelia la care rația de lapte se plătește numai în *pesos convertibles*, nu-i așa, Suzanna (vânzătoare)? *Si, claro!* 11 CUC zboară pe aripile vântului din bugetul meu pe ziua de azi, un lucru este cert: *Filantropica* lui Caranfil e joacă de copii, prieteni! Angel și-a jucat rolul impecabil și acum mă lasă în urmă vesel, cu 5 kile de lapte praf în brațe și bucuria lucrului bine făcut. *Viva la revolucion!*

Pescarul lui Papa

Am coborât pe Villa Panamerica, într-o după-amiază târzie, după un drum lung, fumigen, exasperant și claustrofobic, cu metroul P8. *Esta es la última parada?*

În față, un șir de tonete cu de toate și nimic, în spate o frântură de mare. Pornesc spre Hotel Panamericano șovăielnic, când preluđuul unei furtuni electrice mă ia pe nepregătite. N-am de gând să iroesc toată osteneala pe două trei trăsnete, deși consider de cuviință a ajunge cu un pas mai alert către destinație.

Mica comunitate rurală din portul Cojimar a servit drept oglindă poveștii lui Papa Hemingway – *Bătrânul și marea*.

O bătrânică vioaie, cărând și o plasă plină vârf cu nu-știu-ce-daroricum-e-important, cu vreo patru pușlamale care vor doar să meargă *mas rapido, por favor*, mă duce, preț de trei străzi, către Fort, fix în fața căruia se află bustul lui Papa. *Es muy lejano*, încearcă ea să mă descurajeze, dar n-am azi urechi de auzit, ci doar ochi de căscat spre mare și drumul către ea, populat de căsuțele gălbui ascunse sub tufe roz de bougainvillea.

În fața portului e un mic parc, un mic bust și un puțin mai mic ponton. Calc nesigură scândurile prin care întrevăd prea bine marea. Un pic prea bine decât ar trebui, oricum.

Așteptam să prind un cadru fulgerător al furtunii ce părea că se apropie mâncând pământul, când... nu l-am auzit venind, nu l-am văzut plecând. Un câine osos și alb, care se agita de zor în spatele meu, mă făcuse să-mi întorc privirea: cineva se așezase jos și își pregătea meticulos – cu degetele groase și noduroase în prelungirea unor brațe viguroase, bătute de briza subtropicală – nada într-un nailon. Părul alb, ondulat ieșea atent de sub o șapcă albastră, iar barba atent tăiată îi acoperea

bucuria îndeletnicirii de după-amiază. Dacă nu e Santiago însuși, îmi fulgeră prin gând îndată. „Marele meu pește trebuie să fie undeva pe aproape.“

Privește mereu lumea dintr-un alt unghi

În drum spre Trinidad, cum vii din Havana, autobuzul Cubanatur face vreo trei opriri. Ultima are loc în mijlocul unei presupuse grădini cu magazine kitsch de suvenir, țarcuri pentru animale exotice, precum iguana, hamsterul sau bivolul sud-american, un restaurant cu o turmă de câini emaciați și câteva baruri cu sucuri naturale și alte energizante locale. Timpul se scurge aici între venirea și plecarea autocarelor Viazul și Cubanatur. Starea vegetativă a lucrătorilor din grădina comercială e întreruptă doar de nedumeririle standard ale pasagerilor năuciiți de la temperatura de criogenare din autobuz și cea de dezintegrare celulară prin topire de afară: Unde e toaleta, cât costă apa, aveți un meniu cu prețuri etc.

Fruite de mango alb se zăresc la fiecare cinci pași. Pasagerii sunt refractari, ignoranți sau poate doar timizi – nimeni nu aruncă o privire în jos. Ridic două fructe cu bucuria hoțului neprins, paznicii nu m-au surprins, nu le pasă sau, aici, chiar e țara mangoului răsare. Seara târziu, la etajul unu al casei particulare Mary din Trinidad, tai meticulos fructul galben auriu și pârguit. Stupoare: imaculata pulpă are gust de nectar al zeilor, e nițel rece, iar sucul dulce mi se prelinge printre degete. Cuba nu poate fi niciodată infometată atâta timp cât copacii de mango îi vor popula plaiurile!

Am plecat din Cuba cu un singur gând: Privește mereu lumea dintr-un alt unghi. Prințul și cerșetorul își schimbă hainele mai des decât ai avea timp să înțelegi că asisti la un miracol.

© Iulian Ursachi

Exotismul live de altădată

Celebru în perioada interbelică și uitat astăzi, se poate spune despre Mihai Tican Rumano că a trăit câteva vieți. A călătorit enorm, iar experiențele lui au devenit cărți, autorul fiind convins de faptul că gestul său hrănește imaginarul mai mult decât flămând al epocii. Drept e și că spaniolii au beneficiat primii de reportajele lui, fiind ulterior prezentat și cititorilor români, grație lui Cezar Petrescu.

Marius Miheț

În consistenta sa prefață, Mircea Anghelescu reface traseul exploratorului român, semnalând faptul că Tican păstrează o anumită naivitate și nu falsifică prin prejudecăți episoadele memorabile. Fiul de țaran argeșan, sedus de poveștile lumii spuse de bătrâni, pleacă pe mare, mai mult din întâmplare, iar la 1909 ajunge taman în Argentina. Nu-i va fi ușor, căci îmbogățirea la care visează și ocolul lumii nu mai arată defel ademenitoare. Ca dovadă, el nici nu immortalizează experiența – inițiativă, fără îndoială – ce trebuie să fi lăsat răni adânci. Dar și un avantaj decisiv: învață limba spaniolă. Slujbele mărunte și experiența acumulată îl pregătesc pentru viitoarea carieră jurnalistică. Se întoarce în țară cât să participe la război, iar după 10 ani debutează aventura lui africană. Succesul cărților spaniole nu-l îndepărtează de țară. Lipește chiar la numele său și pe Rumano (românul), pentru a sublinia, țineți-vă bine, etnia, cu care se mândrea. Greu de imaginat astăzi, cu adevărat, că cineva, oricât de excentric, cu succes Occidental, nu doar că și-ar recunoaște matca și originea, darămite să le și afișeze ostentativ. Însă Tican nu e omul concesiilor. Crede cu tărie în providență și pregătește noi explorări. În 1914, pe front, se îmbolnăvise de holeră, dar scapă, trăind apoi certitudinea că destinul său trebuie să împlinească o menire superioară. Eșuează diplomatic, săracind la propriu prin acțiuni de promovare a României, iar la întoarcerea în țară, atunci, ca și astăzi, exilatul este sigur că nu ne cunoaștem patria și ignorăm farmecul ei. În 1934, el pornește într-o nouă expediție africană, pe

fondul tensiunilor dintre Italia și Etiopia. O călătorie prelungită prin Alexandria, Beirut, Mombasa și așa mai departe arată un aventurier relativ schimbat. Semn că pricepe altfel lumea ce i se deschise atâția ani cu toate misterele și splendorile ei, una care mai are multe de ascuns. Dezvrăjirea se datorează, dincolo de toate dezamăgirile europene, politizării și jocurilor geostrategice; apoi, vin surplusul de agresiune și violență, în creștere. Toate anunță declinul romantic al aventurilor de altădată.

Ce anume reține călătorul? În primul rând, el scrie cu gândul la cititor. Vrea să-i trezească acestuia din urmă „spiritul” prin felul pasional cu care transcrie civilizațiile – „cu cât mai primitive, cu atât mai demne de cercetat” –, documentându-se pretutindeni cu interesul unui muzeograf. Mulțumirea lui se datorează faptului de-a fi „cel dintâi publicist european care a surprins evenimentele la fața locului și cel dintâi care am popularizat în țara mea cunoștințele despre țara și poporul Negusului”. Călătoria ce urmează suferă, crede el, de neputința de-a vorbi cât și-ar dori despre unele locuri. Oricum, important este ce reține, nu ce n-a apucat să deslușească.

Mihai Tican nu călătorește cu gândul la aventurile de povestit la bătrânețe. Misiunea lui are drept scop informarea în timp real a cititorului, pregătind, uneori strategic, amânarea sau eludarea înfățișărilor dramatice. Multe panorame, scene de stradă, tablouri sociale, portrete diverse sunt fotografiate, dublând, totodată, rândurile reportericești cu altele, specifice jurnalului de călătorie. Fără îndoială un romantic întârziat, Tican privește cu nesaț trecutul

conservat în locurile exotice. Dacă-ar putea, el ar zăbovi, ca romanticii de odinioară, în melancolii durabile. De pildă, constată resemnat că turcoaicele s-au schimbat: „Frumusețea lor e lipsită de acel parfum exotic din trecut, de acea vrajă a necunoscutului înfrumusețat de imaginația noastră, sub ispita comorilor ascunse sub văluri”. Așteptările lui au de-a face mereu cu nerăbdarea celui care-și elaborează atent plăsmuirile. Nemaivorbind că experiențele lui sunt însoțite de un neastâmpăr meditativ („Ne apropiem de țărni și vârful muntelui, încărcate de imaculata zăpadă, se unesc cu cerul albastru al Orientului”). Nu o dată, el scrie cu sentimentul unei „universalități” pe care vrea s-o extragă din expediții.

Desigur că multe dintre notații nu au valabilitate pentru cititorul contemporan. Există numeroase informații statistice și curiozități cu caracter generalist-anecdotic de regăsit în orice ghid turistic cât de cât actual. Rețin, în schimb, deseori atenția efuziunilor naratorului, pierdut în visarea romantică a călătorului. Iată un excurs grăitor: „Fugi, suflă, și te trezește, la noapte începe un an nou! Uită urâtul din frumoasa Alexandria, aleargă pe străzi și sărută pe primul om adevărat ieșit în cale”.

Descrierea, valoroasă literar, din debutul capitolului despre Marea Roșie – unde întretaie cunoștințe felurite cu altele, ce par că ascund lumi nespuse – nu este de găsit în prea multe locuri din *Sub soarele Africii răsăritene*. În schimb, el contemplant literatura tablourilor sociale în chiar forfota mușuroiului uman. Tican nu evită locurile aglomerate; dimpotrivă, ele îl fascinează peste măsură. Vrea acțiune, pentru ca immortalizarea faptelor să păstreze mereu un suspans: cum e vânătoria rechinilor; ori frenezia multietnică din Djibouti și Cairo.

Un capitol aparte îl ocupă relația de prietenie cu francezul Henry de Monfreid. Când își iau rămas-bun, notează: „Astfel mă despărții de un om a cărui personalitate făcuse o puternică impresie asupra-mi și a cărui figură se

Mihai TIKAN RUMANO

Sub soarele
Africii răsăritene

confundă pentru mine cu peisajul sălbatec, misterios și totuși atrăgător al aceluși ținut african, în care civilizația a adus un suflu nou de viață, fără însă a-i altera farmecul său bizar”. Pe o structură de basm se derulează și vizita la palatul „regelui negru”, de pe o insulă din apropiere de Zanzibar. Burduhănosul rege, cu cele 70 de soții, are un început de lepră, iar cei trei albi, între care se găsește și exploratorul nostru, fac eforturi pentru a-și ascunde curiozitatea și revolta, în fine, toate reacțiile omului civilizat, drept pentru care, la terminarea vizitei, naratorul notează exasperat: „Am scuiptat de oroare”. Amuzamentul vine apoi din faptul că „regele”, pus între ghilimele de narator, este cu atât mai amuzant, cu cât crede că le este superior în primitivismul lui vizitatorilor europeni. Alte dezamăgiri majore vin de la Marea moartă și, mai ales, de la faptul că românii nu au o biserică a lor pe pământul sfânt; din fericire, tocmai se construiește una. În final, Cairo îl fascinează prin cosmopolitismul lui, dar și prin amestecul de vechi și modern, intuind laolaltă „o viață

dublă”: a Islamului și-a Europei. Incursiunea egipteană îl revigorează, sfârșind și însemnările cu suspansul unui voiaj viitor.

Firește că ce însemnau la vremea apariției cărții acțiune palpitantă, suspans, pitoresc ori exotism pur și simplu, astăzi, ele se tocesc în literatura de divertisment. Cărțile lui Mihai Tican Rumano sunt un amestec de impresii de călătorie, jurnal și inventariere reportericească a lumilor exotice de odinioară. Fără a fi neapărat valoroase din punct de vedere literar, ele rețin atenția prin dinamismul notației pasagere, prin mirările unui călător avid după senzații tari pe care vrea în secret să le trăiască exclusiv cu sufletul său larg, romantic. În vreme ce majoritatea scriitorilor din epocă ard sub soarele Bucureștilor, Mihai Tican Rumano scrie cu nesaț sub soarele dogoritor al Africii. Avantajul este de netăgăduit. Un scriitor atipic, inegal, Mihai Tican a trăit viețile pe care doar le-au visat marii scriitori ai epocii.

Mihai Tican Rumano, *Sub soarele Africii răsăritene*, prefață de Mircea Anghelescu, Editura Polirom, 2015

Un semn de normalitate: întâlnirea informală a ministrului Culturii cu jurnaliștii

Marti, 8 martie 2016, Vlad Alexandrescu, ministrul Culturii, a invitat jurnaliștii la o întâlnire informală la Sala Media a Teatrului Național din București. Sub titulatura „Mic-dejun cu Ministrul Culturii“, inițiativa acestuia a fost foarte bine primită și apreciată – nu numai în rândul jurnaliștilor.

Eli Bădică

Nu a fost inedită numai propunerea de întâlnire cu jurnaliștii, ci și modalitatea pe care Biroul de Presă al Ministerului Culturii a ales-o pentru a-i chema la acest mic-dejun de lucru: social media. Cu doar două zile înainte de 8 martie, am primit, *via* Simona Sora (critic literar, jurnalist, scriitoare, traducătoare, actual consilier pentru literatură al ministrului), pe contul personal de Facebook, invitația la evenimentul cu pricina. În paralel, pe Facebook-ul ministrului fusese publicată aceeași invitație, iar luni, 7 martie, o parte din presa culturală a primit și *via* e-mail o invitație oficială.

Deși timpul de confirmare a fost scurt, iar ora matinală (9.00), jurnaliștii culturali au răspuns prompt invitației – de unde se poate ghici nevoia de dialog – și au participat în număr destul de mare la întâlnirea cu Vlad Alexandrescu. Nu toți cei care au venit marți la TNB au fost din presă. Au fost interesați de o conversație cu ministrul și arhitecți, angajați ai unor muzee, reprezentanți ai unor ONG-uri, iar Vlad Alexandrescu a fost însoțit, la rândul său, de consilierii pe care și i-a ales, precizând, chiar la începutul întâlnirii, că aceștia sunt acolo pentru a răspunde la întrebările la care el nu ar ști să răspundă. De altfel, ministrul a continuat, spunând: „Scopul acestei întâlniri nu este neapărat să informăm publicul, ci să vă informăm pe dumneavoastră. Puteți scrie știri despre ceea ce discutăm,

dar nu acesta este scopul principal“.

Așa că, timp de fix două ore, s-au expus punctele propuse pe agenda inițială, s-au transmis câteva sugestii și a existat o sesiune de întrebări și răspunsuri. La final, două recomandări din partea jurnaliștilor au fost de remarcat: prima, ca acest tip de întâlniri să devină o obișnuiță lunară, iar o dată pe an să se instituie un soi de Zi a Porților Deschise la Ministerul Culturii.

Codul Patrimoniului va intra în dezbatere publică

Ne întoarcem la discuțiile propriu-zise. În primele douăzeci de minute, Vlad Alexandrescu a trecut în revistă activitatea sa și a Ministerului pe care îl conduce, din ultimele trei luni și ceva. A început cu starea în care a găsit Ministerul Culturii la venirea sa, „preiau un minister sărac, cu salarii foarte mici și un personal redus“, a reamintit că mandatul său este scurt și, prin urmare, dorește să lase unele proiecte în stadiul în

care să nu poată fi „îngropate“ de cei care preiau funcția după aceea, a recapitulat subiectele fierbinți, cele discutate intens în ultimele săptămâni, și a dialogat cu jurnaliștii.

Dintre acestea, reiau, pe scurt, câteva. Problema patrimoniului – domeniul care crede Ministrul că a fost cel mai mult afectat de corupție – pare să fie una dintre preocupările sale majore. S-a conversat pe marginea unui Pact Național al Patrimoniului pe baza căruia să se poată interveni în situațiile de urgență în maximum 24 de ore, ca în Italia, dar și despre Codul Patrimoniului, în lucru de o lună, care va fi supus dezbaterii publice pe site-ul Ministerului, în curând.

Apoi, despre sala de concerte pe care o dorește construită și utilizată ca spațiu cultural multifuncțional – a dezvăluit, în sfârșit, locul la care se gândise pentru materializarea planului său: garajele de lângă Guvern, cele dintre Piața Victoriei și Piața Aviatorilor, acolo unde sunt câteva mii de metri

pătrați nefolosiți și unde se află acum o clădire de patrimoniu –, precizând că proiectul se va întinde, cel mai probabil, pe o durată de 4 ani. Au urmat cinematografia și Legea cinematografului, momentan în lucru. Ministrul urmărește îndeaproape deblocarea fondurilor la Centrul Național al Cinematografului – în luna mai vor fi anunțați câștigătorii primului concurs –, în toamnă schimbând regulamentul sesiunilor de finanțare, deoarece nu este mulțumit de felul în care acestea s-au desfășurat până acum, ajungând mai mult la anumiți cinești – regizorii consacrați – și la casele de producție mai mari, ceea ce, spune acesta, este în regulă atâta timp cât sunt incluse soluții pentru tinerii la început de drum, cei care n-au confirmat până acum. Un alt amănunt important este cel al revitalizării sălilor de cinematograf din toată țara. A ridicat și problema distribuției foarte slabe a filmelor românești în străinătate, dar și în țară, puncte în care își propune să găsească soluții adecvate.

Revistele independente, finanțate prin concurs

Deosebit de relevante sunt și modalitățile prin care se vor stimula industriile și comunitățile creative și noile programe de finanțare ACCES, CultIn și Carte Blanche. Rezidențele de creație ies, astfel, în evidență: vor fi oferite scriitorilor, artiștilor români într-un loc din România, nu neapărat București, pe o perioadă de 3-6 luni, împreună cu o sumă de bani din care acei artiști să poată trăi decent; acestea sunt deschise și către tineri; în plan sunt și câteva rezidențe pentru artiștii consacrați, care să-și poată începe proiecte de anvergură cu sprijinul Ministerului Culturii.

Totodată, vitale sunt și revizuirea statutului artiștilor din Codul Muncii și rediscutarea Legii Mecanatului, a Sponsorizării – negocieri cu Guvernul României pentru găsirea unor puncte comune și a unor beneficii mai mari pentru sponsorii care investesc în cultură.

Revistele culturale nu au fost neglijate la această întâlnire. Vlad Alexandrescu a spus că, în ceea ce privește finanțarea revistelor culturale ale uniunilor de creatori, el nu face decât să aplice Legea nr. 136/2015, dar s-a întrebat din ce bani funcționau aceste reviste înainte de august 2015. Noutatea adusă însă de echipa dumnealui este finanțarea, prin concurs, a revistelor independente. Cu această ocazie, a fost adusă în discuție Uniunea Scriitorilor din România (USR) și chestiunile recente. Ministrul a răspuns diplomat, afirmând că „nu poate intra în bucătăria USR“, dar „este preocupat de ce se întâmplă acolo“ și, „dacă există nemulțumiri, scriitorii trebuie să le expună“.

E dificil să rezumi două ore de conversație neîntrerupte și, în final, nu aceasta este ținta acestui material, așa cum spunea și ministrul Culturii. Mai degrabă, rândurile de față se vor a fi dovezi ale unor progrese. Am avut parte de un eveniment (aproape) informal, cu momente relaxate (sau puțin aprinse) și umor. Un semn de normalitate.

Nicolae Strâmbeanu – Vineri seara într-o vale cu lupi

„Suplimentul de cultură“ publică în **avanpremieră** un fragment din romanul *Vineri seara într-o vale cu lupi*, de Nicolae Strâmbeanu, care va apărea în curând în colecția „Fiction Ltd.“, la Editura Polirom.

– Fragment –

— Deirdre, crezi în Dumnezeu?
— Îl văd... Ne binecuvăntează sau ne dojenește din cer ca bunicul din partea mamei... Abia dacă mi-amintesc, dar mi s-a spus că făcea numai lucruri bune. Tu te îndoiesti de El?

— Da.
— Doamne Sfinte! Ține-ți gura dacă nu vrei să atârni în ștreang sau să fii chinuit cu foc!

Era ziua-n amiaza mare și totuși am dezgolit-o și m-am bucurat de fap-tura ei primitoare. Departe, alte cal-fe ciocăneau pietre ori lemn și îmi amintea sfârșitul chiar dacă în jur țărâiau cosași și falfăiau fluturi.

Când și-a strâns poalele, bătaușa m-a privit clătănând din cap:

— Ce-ar fi să te lămurești cu Master Hodges?

— Cine-i ăsta?

— Londra toată îl știe din vremea molimeii. Mă cheamă adesea să spăl în laborator și în spital. Uneori îi tai unghiile de la picioare, alteori...

— Vindecă? Din ce i se trage faima?

— Zic unii că a lecut fără vreo

plată mulți năpăstuiți în vremea ciumei. Mărturie ar sta cartea de spre cum s-a ferit și cum i-a scăpat pe alții de boală, în care nu s-a în-vrednicit nici măcar să amintească de Dumnezeu... Sclifosiții din City o iau în răs, iar popii din parohii fac cruce și întorc spatele. Cică ar fi fost scrisă în latină. Noi, cei din Liber-ties, care nu știm să citim, îl recu-noaștem ca vindecător cu har.

Deirdre era papistașă și nu se afla-se în Londra pe vremea molimeii ca să laude astfel iscusința doctorului.

— L-ai lăsat și pe el, Deirdre?

— Nu. E bătrân, ți-am spus. Une-ori mă roagă să-l mângâi, să-l ling sau să-l încălzesc cu țâțele... Dar mă plătește pentru tot ce-mi cere.

Am stărui:

— Deirdre! Moșul ăsta nu joacă gologani cu prostimea pentru care te bați! Pe munca sau pe trupul tău nu pune preț...

— Dar pe trupurile altora? – mi-a întors ea spatele.

Într-o dimineață din pragul toam-nei ce amesteca ținutul copilăriei, despre care Bubby nostromul îmi spusese că era prea departe, cu nă-bădăile schimbătoareii Bess ori cu strădaniile de silabisire ale lui Mil-lie celei înțelepte, mi s-au înfățișat împreună Joy, doctorul și Deirdre.

Fără perucă, în haine de salahor puțin purtate, Joy părea un lacheu de-ai casei vizionarului Hodges, dar Deirdre, la doi-trei pași în urmă, era altceva decât luptătoarea cu pum-nii, adică spălătoreasa de morți ce nu se dădea în lături de la nici o lu-crare cu cei vii.

— Iată-l pe indian! – mă arătă doctorul Hodges cu bastonul ca pe o ciudățenie ce urma să fie scufun-dată într-un borcan cu spirt din pa-nopticul său.

— Nu sunt indian, *my lord*. N-am a face cu acea parte a lumii...

— Ha, ha! Și totuși ce ești, priete-ne? Să auzim!

— Nu sunt faraon. N-am venit cu Pocahontas, nici cu alții la fel de după ființa asta. N-am evadat de la portughezi, nici de la spanioli... Nu mă caută vreo poteră ca fugar și cred în bunul Dumnezeu.

— Joy te laudă. Femeia asta la fel. Cică ești flăcău de ispravă. Ai lu-cra ca nimeni altul piatra ori lem-nul în tehnica *basso-relief*...

Habar n-aveam ce era tehnica și nici relieful doctorului. Așa că am întrebat:

— Pot fi de folos, *my lord*?

— Vei ciopli lemn, piatră sau vei bate aramă...

— N-am lucrat aramă, nu știu.

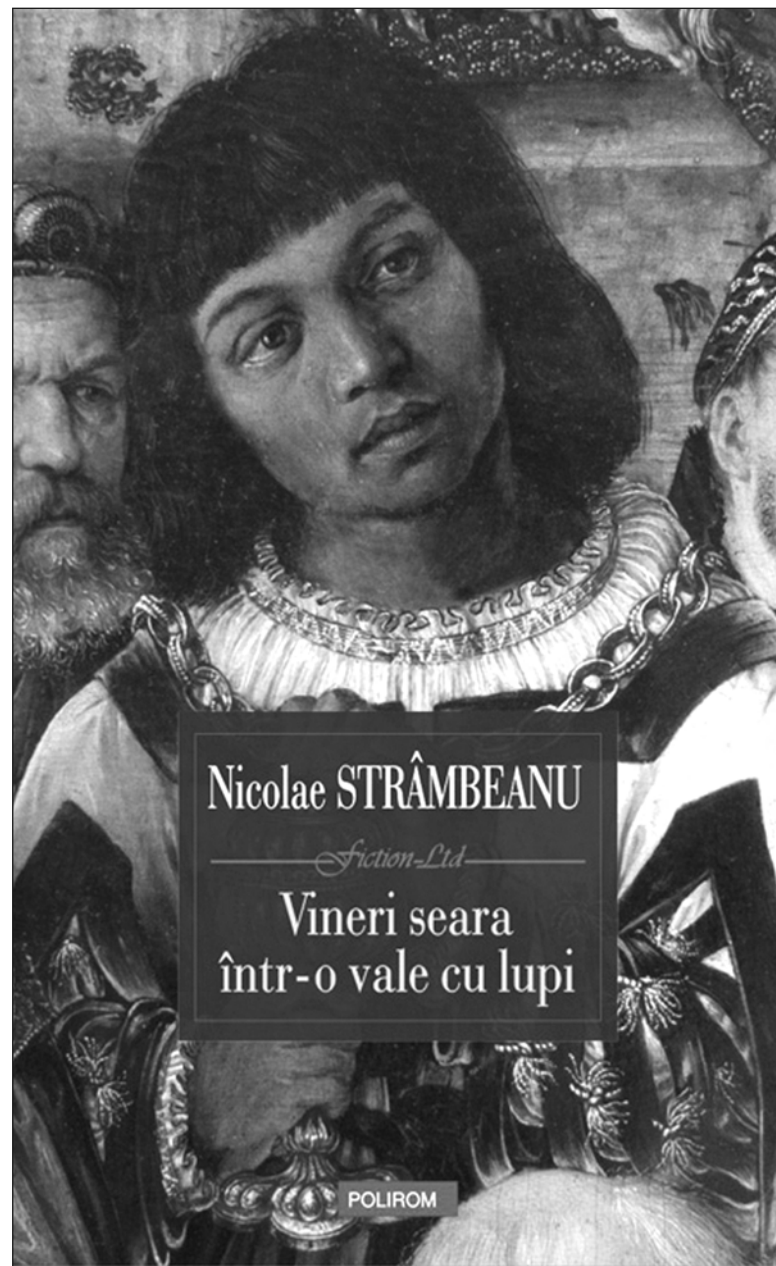
— Vei învăța. Dacă te încumeti, o vei duce mai bine decât cu ciopli-tul de cruci. Și foarte rar te vei ames-teca printre oamenii de jos...

Joy zâmbea mios, semn că, primind, i-aș fi atârnat la brâu o pun-gă cu gologani mai grea decât pro-priu-i prohab de piele. M-am uitat la Deirdre. Privea într-o parte ca o mamă căreia i se prețuia copilan-drul, spre a fi tocmit servitor la vreun îmbogățit.

Vedeam atunci peștera în care intrasem prima dată. Îmi dăduseră o porție mare de mezcal, apoi vra-ciul mi-a tras limba și a înfipt în ea un spin de cactus. A strâns sângele într-o jumătate de tîgvă din cele albite pe meleagurile subpământene, apoi l-am auzit departe:

— Ce vezi acolo?... Ce vezi acolo?...

Atingeam cu privirea puține din cele ce pot fi povestite. Vânătorul Adevărului, Îmblânzitorul de Sufle-te, ca și Aducătorul de Bine desco-pereau hârjoana. Adesea ea deve-neia înfruntare. Și, după ce se dove-deau păstori iscușiți, veneau între oameni, unică și aceeași ființă, spre a-și vesti faptele și învățătura. Apu-cau să străbată ținuturile fără de margini ale Lumii Văzute, Cuvinte-lor, Penumbrei, Înfrigurării, Îndo-ielii și Sfâșierii. Peste tot li se arăta înfrângerea și peste tot se vedeau răstigniți. Aveau însă pavăză lap-tele Fecioarei ce-i născuse drept Cei

Dintâi, care curge pe cer ca o cale nesfârșită de stele...

Doctorul își scosese pălăria cu fundul înalt și cataramă la panglică, la fel și peruca încrețită, să-și șteargă sudoarea cu o năframă. Am înțeles că voi fi avut de luptat cu el în tărâmurile nevăzute, dar am spus:

— Mă voi strădui, *my lord*. Să nu-mi cereți mai mult decât știu, cred și pot face.

Onorabilul Nathaniel Hodges a dat din mână fluturându-și batista albă ca și cum s-ar fi predat:

— Te aștept dimineață cu toate

catrafusele... Îți spun ei cum ajungi – îi arată cu bastonul pe Deirdre și pe Joy ca pe niște nesăbuiți demni de starea lor păcătoasă, aflați de-o vreme sub îngrijirea lui.

Am rămas singur cu femeia și ne-am ascuns în căpița de fân.

— Ai avut de câștigat?

— E norocul tău.

M-a încolăcit cu picioarele. Apoi s-a străduit din toată ființa să cu-leagă întregul ființei mele...

Către prânz am tresărit:

— Deirdre?

Dar ea nu era lângă mine. Cum nu avea să mai fie vreodată.

CARTEA

Sosit în Londra la sfârșit de secol XVII, picaroul-narator originar din Caraibe adeverește teoriile vremii despre „bunul sălbatic“ și se instruește temeinic, ajungând ca gravor în mediul savanților și filosofilor ce alcătuiau Colegiul Invizibil. Amestecat fără voie în conflicte politice complicate (lupta dintre partidele *whig* și *tory*, încercarea de a-i retrage dreptul de succesiune la tron viitorului James al II-lea, alianțele schimbătoare în războaiele pentru colonii dintre Anglia, Olanda, Spania, Franța, inimizția dintre catolici și protestanți), devine *persona non grata* în Anglia și-și continuă drumul și meseria în Olanda. Pleacă apoi cu o misiune în Franța, periculoasă pentru el, și, în fine, încercând să se întoarcă în ținutul de baștină, se pierde undeva în nordul Spaniei, într-o peșteră dintr-o „vale cu lupi“. Sălbaticul are soarta unui sfânt, în timp ce hăituirea și execuțiile adversarilor politici din lumea zisă civilizată, pline de cruzime, fac un contrast pilduitor cu această transfigurare a Celuilalt detestat.

AUTORUL

Nicolae Strâmbeanu (n. 1956) a scris aproape două decenii în secret la primul său roman, dar a debutat ca autor de fantezii tehnice, conform ocupației sale de bază. A mai publicat: *Evanghelia după Arahna* (2004, roman distins în 2005 *ex aequo* cu Premiul pentru debut al Fundației Anonimul/revista „România literară“), *Scrisoarea pe care nu o vei citi niciodată* (2006, roman nominalizat în 2007 la Premiul „Cartea anului pentru liceeni“ de revista „Cuvântul“ și la Premiul pentru proză al Filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România), *Turnul de apă* (2008, roman nominalizat în anul 2009 la Premiul național pentru proză al „Ziarului de Iași“), *Răcani, pifani și veterani* (*Cum ne-am petrecut armata*) (coautor, 2008, povestiri, coord. Radu Paraschivescu), *Psaltirea profană* (2009, poeme).

America îmbinată

Se întâmplă rar ca vedetele să vorbească la unison despre ceva. Imense prăpăstii se cascadează între cei care apreciază pozele nud ale lui Kim Kardashian și cei care le condamnă; între muzicienii care o susțin pe Taylor Swift în lupta ei contra serviciilor de *streaming* și cei care consideră că ascultatul muzicii trebuie să fie gratuit; între actorii care s-au ridicat în picioare când Patricia Arquette a cerut drepturi salariale egale pentru bărbați și femei și cei care au îndemnat-o să o lase mai moale cu feminismul.

Există însă un subiect în care toate divergențele au fost lăsate la o parte și care a unit, sub umbrela sa, vedetele Americii. Neobișnuitul merit îi aparține lui Donald Trump, candidatul republican la nominalizarea pentru președinția Americii, despre care întreaga lume a divertismentului

are aceeași părere: a fost amuzant, dar trebuie oprit.

E greu să râzi de Donald Trump, s-a aflat recent. Donald Trump este propria lui caricatură. Claia de păr pare inspirată din desenele animate cu Simpsons. Buzele i se mișcă perfect articulat, dar cumva inadecvat, ca ale unei cântărețe de operă. Își mișcă mâinile ca un speaker motivațional la un seminar despre vânzări de oale. Bate cu pumnul în masă, e obraznic, își descrie cu naturalețe mărimea organului într-o dezbateră electorală. Dacă un scenarist ar fi îndrăznit să inventeze un așa personaj pentru un serial sau film, ar fi fost concediat pe loc, pentru că rolul nu ar fi fost suficient de credibil.

O parte dintre obișnuitele emisiuni de satiră ale americanilor nici nu au abordat, până recent, subiectul – în principal, pentru a nu-i oferi candidatului republican și mai multă atenție decât are deja. „Pentru că de fiecare dată când i se pronunță numele în emisiune, are un orgasm cutremurător“, a explicat John Oliver, gazda emisiunii „Last Week Tonight“, când în sfârșit a decis că este timpul să îl demonteze pe Trump. A făcut-o în unul dintre cele

mai convingătoare și amuzante moduri posibile. Și „Saturday Night Live“ i-a dedicat un întreg segment, făcând ceea ce ar fi fost considerat deplasat pentru orice alt politician: l-a comparat cu Hitler. La fel și comedianțul Louis C.K., care într-o scrisoare către electoratul conservator a spus că: „A fost amuzant, un timp. Dar tipul e Hitler. Ca în Germania anilor '30“.

Alte celebrități au ales să își dezvăluie opțiunea declarând că vor părăsi America dacă Trump devine președinte. Samuel L. Jackson, Rosie O'Donnell, Omari Hardwick (*Dr. House*) au anunțat că pleacă din țară. Raven-Symone (*The Cosby Show/ The Cheetah Girls*) a spus că deja și-a cumpărat biletul pentru Canada. John Stewart, cu ton de glumă, dar cu intenție serioasă, a spus că se duce să caute altă planetă, că pe asta a înnebunit toată lumea.

Numeroase vedete din lumea latino au strâns rândurile împotriva lui Trump, mai ales din cauza poziției sale profund xenofobe. „Există multă ură și ignoranță în inima ta“, i-a scris Ricky Martin pe Twitter. America Ferrera (*Betty cea Urâtă*) i-a mulțumit pentru comentariile rasiste,

De veghe în lanul de cultură

Mădălina Cocea

pentru că acestea vor scoate comunitatea latino la vot mai mult decât toate campaniile de mobilizare. Cântărețul Carlos Santana, alături de numeroase alte persoane influente din comunitatea latină, a semnat o scrisoare deschisă prin care luau poziție împotriva retoricii antiimigrante a republicanului.

Jennifer Lawrence, George Clooney, Lady Gaga și Miley Cyrus s-au alăturat corului de voci critice, dar nu în modul delicat și plin de subînțelesuri al industriei divertismentului. Cuvintele au fost pronunțate fără vâl: „xenofob“, „fascist“, „sfârșitul lumii“, „îmi vine să vomit“.

În mod paradoxal, întregul cult format în jurul personalității lui Trump este unul cauzat de industria divertismentului. Când e invitat la diverse televiziuni, Trump trebuie să fie apărat de mulțime mai ceva ca Justin Bieber. Brandul lui, unul populist, arată cât de periculoasă este această alunecare spre obișnuința de a percepe lumea ca un spectacol, ca un reality-show care are nevoie să devină din ce în ce mai radicalizat pentru a mai trezi sentimente în noi. Vedetele au prins voce, dar e posibil să fie prea târziu – jumătate din America a mutat pe alt canal.

Dacă TVR ar avea bani de filme, ar cumpăra Misiune imposibilă

Idei pe contrasens

George Onofrei

Pe tot parcursul săptămânii trecute, TVR a organizat mai multe debateri interesante în prime-time. Din nefericire, televiziunea publică a ajuns în situația ingrată ca subiectul de talk-show să fie ea însăși. Oamenii din instituție, analiști de media, politicieni au încercat să deslușească ce se poate face pentru ca TVR să aibă un viitor pe piața media din România. Sau cel puțin un viitor, de oricare fel ar fi el. Dincolo de pierderea masivă de audiență, TVR se confruntă în ultimul timp cu uriașe probleme financiare, dar și editoriale. Spre lauda președintelui director general interimar, Irina Radu, ne aflăm într-o fază în care s-a încercat dinspre televiziune lansarea unei debateri care să nu mai pună

batista pe țambal – nici în fața Parlamentului și nici în fața opiniei publice.

În primul rând, se observă că, în orice situație te-ai afla, fie că ești Maria Sharapova sau televiziunea publică, comunicarea onestă îți aduce beneficii imediate: începi să fii ascultat. Măcar de cei care au disponibilitatea să o facă. TVR a rămas de multe luni fără Consiliu de Administrație – de când a picat în Parlament raportul de activitate al instituției, fapt care a condus, conform legii, automat, și la demiterea fostului PDG, Stelian Tănase. De atunci, numită interimar PDG, Irina Radu a transmis nenumărate scrisori parlamentare, care controlează direct radioul și televiziunea publice.

Mesajul a fost simplu: dacă nu se găsesc soluții pe termen scurt, dată fiind situația financiară gravă, TVR va trage obloanele curând. Cât despre opinia publică – s-o recunoaștem –, interesul pentru necazurile canalelor publice a fost unul extrem de redus.

Lucrul cel mai complicat de înțeles, care explică și scăderea audiențelor și a relevanței, este că deși cheltuie o grămadă de bani, TVR nu are bani de programe – emisiuni, transmisii sportive și tot așa. Cum să cheltui niște zeci de milioane de euro anual din veniturile din taxă și publicitate, dar, în același timp, banii aceștia să nu se vadă aproape deloc în ceea ce apare pe sticlă? Ei, uite că se poate taman în situația dată. TVR plătește datoriile reșalonate la fisc, foarte multe salarii ale unor oameni care au și nu prea au legătură cu ce se vede pe post, despăgubiri câștigate de actuali și foști salariați în instanțe prin

decizii definitive, rate la contracte de difuzare a unor filme care nici n-au ajuns vreodată să fie transmise pe vreun post (de „bune“ ce-s), rate la transmisii sportive de mult petrecute (dar care nu au fost plătite la timp), rate la *europaviziune* mai noi sau mai vechi și tot așa. Cu ce să mai produci știri, emisiuni de divertisment, să plătești vedete sau producții independente?

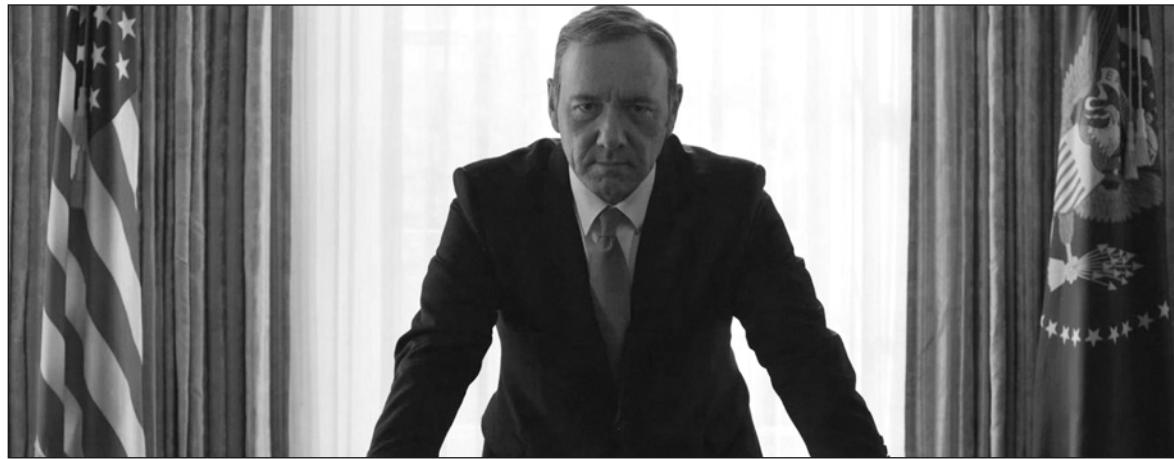
În tot acest balamuc, niște parlamentari de la PSD s-au gândit că treaba s-ar rezolva dacă s-ar uni Societatea Română de Radiodifuziune cu Societatea Română de Televiziune (ai un picior bolnav, îl îmbolnăvești și pe celălalt?) sau dacă ar fi separate funcția de Președinte al CA de cea de Director General. Genial! Până la urmă, s-a ajuns la concluzia că insolvența ar putea redresa TVR. Adică oprim pe moment plata datoriilor și facem un plan de atac. Cu ocazia aceasta, chiar se vor separa funcțiile de conducere – un administrator

special va fi cu ochii pe conturile televiziunii, în vreme ce o echipă distinctă va încerca să asigure fluxul editorial. Știm doar cât de „performante“ sunt societățile românești aflate în insolvență.

Teoretic, nimeni nu vrea să se desființeze TVR-ul. În practică, Cioloș se spală pe mâini zicând că e treaba Parlamentului, iar despre Parlament știm deja că e superperformant și adună mințile strălucite ale politiciii de la noi, mai ceva ca economiștii la BNR. Din interiorul TVR, greu de crezut c-o să vină vreo soluție miraculoasă (în debaterile de săptămâna trecută se făcea apel la sindicate ca angajații care au obținut despăgubiri în instanță să ierte, măcar pentru moment, instituția de datorie – complet realist, coane Fănică!). De la public nici atât – pentru că de prea multă vreme se uită în altă parte (și la propriu, și la figurat). Tragic este că, deși pacientul a început în sfârșit să recunoască faptul că are o problemă de sănătate, n-are doctor la care să se ducă și să aibă încredere c-o să-l facă bine. Sincer? În situația dată, nu cred că avem nevoie atât de un alt TVR, cât mai degrabă de un alt Parlament, cu toți boii acasă.

Binge-watching: cum îți poate face rău *House of Cards*

Ultimul sezon, foarte așteptat, al serialului *House of Cards* a fost lansat zilele trecute de postul Netflix, milioanele de fani având posibilitatea de a-l vedea în întregime, într-un unic maraton ce le va consuma un weekend întreg. Chiar dacă ei nu știu că machiavelicul președinte SUA, interpretat de Kevin Spacey, îi poate îmbolnăvi, la propriu.

Ideea de a te uita la un sezon sau la un întreg serial ca și cum ai fi la un maraton de vizionări se practică tot mai mult și se numește *binge-watching*. Ea a apărut, oficial, odată cu serviciile de tip Netflix, care oferă seriale online, iar neoficial, de când seriale întregi pot fi descărcate de pe internet.

Ca model de consum, *binge-watching*-ul a fost popularizat de Netflix și alte servicii de gen care l-au transformat în normă. Acum

doi ani, un studiu comandat de firmă arăta că „moda” devenise extrem de răspândită, devenind un semn al unei industrii culturale.

Multă vreme, cât timp un serial era difuzat în ritm de un episod pe săptămână, *binge-watching*-ul era rezervat fanilor înrăiți care așteptau difuzarea întregului sezon pentru a-l consuma. Cei de la Netflix spun că prin studiul lor au aflat că, în general, majoritatea spectatorilor consumă un sezon de 22 de episoade într-o săptămână. Ei și-au dat seama că cei mai mulți dintre spectatori ar

prefera, în realitate, să aibă întreg sezonul (sau serialul) la dispoziție pentru a-l viziona în ritmul propriu.

Astfel, cei de la Netflix au fost primii care au apelat la o nouă tactică: ei au postat toate episoadele primului sezon al serialului *House of Cards*, al lui David Fincher, în întregime online, în același timp. La vremea respectivă, Kevin Spacey, interpretul eroului din *House of Cards*, a avut numai cuvinte de laudă: „Succesul modelului Netflix dovedește că publicul vrea să dețină controlul, să aibă libertate”.

Asta se întâmplă în 2013. Între timp, două doctorande de la universitatea din Toledo, Ohio, au făcut unul dintre primele studii care au în vedere *binge-watching*-ul și impactul acestuia asupra sănătății spectatorilor.

În medie, americanii petrec 2 ore și 49 de minute pe zi în fața televizorului, iar „vizionatul în serie” a devenit un fenomen la modă, grație unor servicii precum Netflix sau Hulu.

Studiul a stabilit o corelație între *binge-watching*, numărul de ore

petrecute în fața unui ecran și diferite tulburări psihologice, precum stresul, anxietatea sau depresia. Există oameni care, ironici, au inventat denumirea de PBWD (depresia post-*binge-watch*), referindu-se la cei care se simt „deprimați” și „goliți de sentimente” atunci când termină de vizionat serialul favorit.

Nu este singurul studiu care arată existența unei legături între depresie și *binge-watching*, a amintit ediția britanică a revistei „Wired” – un altul, prezentat în 2015 la Annual Conference of the International Communication Association, arăta că oamenii suferind de depresie sau singurătate sunt mai predispuși spre „vizionatul în serie”.

„Când *binge-watching* este practicat într-o formă agresivă, spectatorii încep să își neglijeze munca și relațiile cu ceilalți. Deși știu că nu e bine, acești spectatori nu pot rezista dorinței de a urmări episoadele. Studiul nostru reprezintă doar un pas în explorarea *binge-watching*-ul ca pe un fenomen important media și social”, a explicat Yoon Hi Sung, de la Universitatea Texas, care a muncit la studiul prezentat în 2015.

Suplimentul lui Jup

Cum scurtează internetul titlurile hiturilor

Conform unei analize a clasamentelor Billboard, care a fost realizată de către Priceonomics, astăzi există cu 75% mai multe șanse ca un titlu de melodie dintr-un singur cuvânt să figureze pe lista marilor hituri decât în anii '60.

„Happy”, de Pharrell Williams, „Chandelier”, de Sia, „Hello”, de Adele, „Work”, de Rihanna – titlurile cântecelor care au un singur cuvânt sunt din ce în ce mai numeroase. „Iar tranziția a fost atât de lentă încât nici n-ați remarcat-o”, a scris publicația Priceonomics.

Dar titlurile formate dintr-un singur cuvânt reprezintă 25% din totalul titlurilor pop din ultima perioadă – de asemenea, media numărului de cuvinte în titlurile cântecelor s-a diminuat. „Genul pop, care este o parte tot mai consistentă în industrie, preferă titluri scurte și eficiente, cele ca niște

sloganuri”, a tras concluzia Priceonomics.

Se pare că această „modă” poate fi pusă în legătură directă cu schimbările produse în industria muzicală. În anii '90, vânzările de albume însemnau 90% din încasările industriei muzicale americane. Odată cu explozia internetului, aceste vânzări au scăzut până la 50%, lăsând loc mai mult descărcărilor legale de pe internet

și *streaming*-ului. De unde și necesitatea industriei de a propune titluri ușor de memorat, formate din cuvinte care sunt apoi repetate cât mai des în melodie.

„Este ultimul lucru pe care și l-ar dori industria, să îți placă un cântec și să îi uiți titlul”, a scris Priceonomics. „Și e mai greu să uiți «Hello» sau «Happy», mai ales când Adele și Pharrell le tot repetă.”

Al cincilea Beatle a încetat din viață (Urzeala tronurilor continuă)

Supranumit al cincilea membru al formației Beatles, legendarul George Martin, producătorul și mentorul faimosului cvartet, a încetat din viață săptămâna trecută, la vârsta de 90 de ani.

Dispariția acestuia a fost anunțată de bateristul Ringo Starr.

Martin le-a oferit celor de la Beatles un contract cu propria sa casă de discuri, Parlophone, atunci când aceștia fuseseră refuzați de mulți alții, și a produs aproape toate discurile acestora. „George Martin este cel care ne-a făcut să fim ceea ce eram în studio. Ne-a ajutat să avem un limbaj cu ajutorul căruia să vorbim cu alți muzicieni“, a declarat, odată, John Lennon.

Martin a produs mulți artiști care au definit *sound*-ul primei jumătăți a anilor '60. Pe urmă, a produs artiști precum Elton John, Céline Dion, Kenny Rogers, Jeff

Beck și Neil Sedaka și, de asemenea, două melodii celebre de pe coloana sonoră a filmelor cu James Bond: *Goldfinger*, de Shirley Bassey, și *Live and Let Die*, de Paul McCartney & Wings.

George Martin a fost mentorul și părintele spiritual al celor de la Beatles și își merită pe deplin renumele de „al cincilea membru“ al formației. Cu toate acestea, și alții au avut pretenția de a purta acest „titlu“. Printre aceștia se numără:

– Stuart Sutcliffe, basistul trupei între 1960 și 1961;

– Pete Best, bateristul trupei în perioada 1960-1962, „îndepărtat“ din trupă la sugestia lui George Martin și înlocuit cu Ringo Starr;

– Brian Epstein, marele manager al trupei, din 1961 și până la moartea sa, în 1967;

– Neil Aspinall, *road-manager* al trupei în anii '60.

Între timp, decesul lui George Martin a avut un efect ceva mai aparte pe rețelele de socializare.

După ce Ringo Starr a anunțat decesul acestuia pe Twitter, o mulțime de vedete s-au grăbit să reacționeze foarte repede, tot pe conturile lor de socializare. Ceea ce i-a făcut pe mulți fani ai serialului și cărților din seria *Urzeala tronurilor*, care nu cunosc istoria The Beatles, să fie convinși că cel care a murit a fost, de fapt, scriitorul George R.R. Martin.

Frații Wachowski s-au transformat în surori

La câțiva ani de când fratele său, Larry, a anunțat că și-a schimbat sexul devenind Lana, regizorul Andy Wachowski a anunțat zilele acestea că și el a urmat aceeași cale, devenind Lilly.

„Da, sunt transexual, da, mi-am făcut tranziția“, a anunțat regizorul într-un comunicat ce pare să fi fost provocat mai mult de interesul presei.

„Sunt deja o femeie pentru prietenii și familia mea, toată lumea a acceptat tranziția aceasta.“ Lilly Wachowski spune că a fost sprijinit în decizia sa de către familie și prieteni și că este conștient de faptul că această transformare nu este privită așa cum trebuie de către marele public. „Realitatea, realitatea mea, este că am făcut o tranziție și o voi continua toată viața mea, prin infinitul care există între masculin și feminin“, a declarat Lilly Wachowski. Frații Wachowski sunt realizatorii trilogiei *Matrix* și ai altor filme foarte cunoscute apărute în ultimii ani.

FUNDAȚIA CALEA VICTORIEI

Istorie și civilizație britanică în pictură

Luni, 21 martie, ora 19:00

Curs în 4 întâlniri

Înscrieri la www.victoriei.ro

Soumission, un mare succes teatral în Germania

Ultimul roman, foarte controversat, al lui Michel Houellebecq, *Supunere*, adaptat ca piesă de teatru, are un foarte mare succes în orașele din Germania.

O primă adaptare a cărții (în care un președinte musulman ajunge la putere în Franța anul 2022) se joacă cu casa închisă la Hamburg și Dresda, premiera unei alte adaptări a avut loc weekendul trecut, iar o a treia versiune este prevăzută să aibă premiera la Berlin, la sfârșitul lui aprilie.

„Sala este plină fiindcă e un text foarte actual“, a declarat, pentru AFP, actorul Edgar Selge, interpretul rolului principal.

„*Unterwerfung* (titlul francez al lui *Soumission*) descrie modul în care o ideologie musulmană premodernă transformă fondul societății occidentale, cum femeile își pierd drepturile, cum valorile Occidentului nu mai au adepți. Asta nu vă amintește nimic?“, a scris influentul cotidian „Die Zeit“. „Amintește exact

glasul celor care, de la Sf. Silvestru încoace, văd în migranți ambasadorii unui război cultural între lumile islamice și occidentale.“

Cei care pun reușita piesei pe seama temerilor populației germane subliniază că Dresda, orașul în care *Soumission* se bucură de un mare succes, este un bastion al mișcării islamofobe Pegida (Europenii patrioți contra islamizării Occidentului). „Nu cred că este posibil să vezi piesa la Dresda și să nu te gândești la Pegida sau la partidul populist Alternative für Deutschland (AfD)“, a spus Malte C. Lachmann, regizorul montării din capitala Saxoniei.

„Cu toate acestea, *Soumission* nu este islamofobă, iar dacă a fost tratată ca atare este fiindcă pune cu adevărat degetul pe rană. *Soumission* nu vorbește despre islam, vorbește despre noi, despre Occident și despre tulburările acestuia“, a subliniat Malte C. Lachmann.

Suplimentul DE CULTURĂ

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 4, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Senior editor:
Lucian Dan Teodorovici

Redactor-șef:
George Onofrei

Editor:
Anca Baraboi

Redactor:
Andra Petrariu

DTP:
Adina Ciocoiu

Rubrici permanente:

Bobi (Fără zahăr), Mădălina Cocea, Dragoș Cojocar, Andrei Crăciun, Florin Ghețu, Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu

Carte:

Doris Mironescu, Eli Bădică, Codruț Constantinescu, Marius Mihet, Cristian Teodorescu, Bogdan-Alexandru Stănescu, Alina Purcaru

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași“. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași“. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași“.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu

Film: Iulia Blaga

Teatru: Oltița Cîntec

Caricatură:
Lucian Amarii (Jup)

Grafică:

Ion Barbu

Actualitate:

R. Chiruță, Cătălin Hopulea,

Ioan Stoleru

Publicitate: tel. 0232/ 252294

Distribuție: Mihai Sărbu, tel.

0232/ 271333. Media Distribution S.R.L.,

tel. 0232/ 216112

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarife de abonament: 30,25 lei pentru

3 luni; 60,5 lei pentru 6 luni;

121 lei pentru 12 luni

„Suplimentul de cultură“ este tipărit cu sprijinul Adevărul Holding

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului »
Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

La mare, la soare

Film

Iulia Blaga

A Bigger Splash e un remake după *La Piscine* (1969), de Jacques Deray. Luca Guadagnino a păstrat acțiunea și numele personajelor, dar a mutat povestea de pe Coasta de Azur pe insula Pantelleria din Italia. Rolurile interpretate odinioară de Romy Schneider, Alain Delon, Maurice Ronet și Jane Birkin sunt preluate de Tilda Swinton, Matthias Schoenaerts, Ralph Fiennes și Dakota Johnson. E al treilea film pe care Guadagnino și Swinton îl fac împreună (precedentul a fost *Io sono amore*, 2009). *A Bigger Splash* a fost selecționat la Veneția anul trecut, fiind distins cu două premii mai mici – unul pentru coloană sonoră, al doilea pentru buget inovativ (!).

Printre cronicile foarte bune pe care filmul le-a avut după premiera venețiană și acum, recent, odată cu lansarea în cinematografe, se numără una de pe blogul Indiewire, unde un critic feminin scria (pe lângă alte lucruri serioase) că ajungem să ne dorim 70% din hainele Tildei Swinton. (Eu aș ridica procentul la maximum.) Frivolitatea e asumată pentru că filmul, spune autoarea Jessica Kiang, e ca un bronz de vară: începe cu un auriu superb și trece printr-o arsură gata să se infecteze, pentru a se termina cu petice decojite. Amintind de Hitchcock, Antonioni, Patricia Highsmith sau François Ozon, thrillerul estival al lui Guadagnino nu pare totuși făcut după tipar, demonstrând mai degrabă că cineastul, născut în 1971, a asimilat tiparele. Maeștrii s-au resorbit într-o narațiune proaspătă, elaborată și sigură.

Povestea urmărește câteva zile din vacanța de vară a unei vedete

rock (Tilda Swinton), care împreună cu iubitul ei operator, Paul (Matthias Schoenaerts), a închiriat o vilă pe insula Pantelleria ca să se refacă după o operație la corzile vocale. Vizita inopinată și nedorită a lui Harry (Ralph Fiennes), fostul iubit al lui Marianne și director de studio de înregistrări, însoțit de fiica pe care abia a cunoscut-o (Dakota Johnson), dă peste cap fericirea senzuală și mută a cuplului. Interpretat de un Ralph Fiennes la antipodul tuturor personajelor reținute de până acum la un loc, Harry e spectaculos când povestește cum a lucrat cu Rolling Stones, dar obositor pentru că e histrionic, agitat și, se vede treaba, gelos pe fericirea fostei iubite (căreia el însuși i l-a recomandat pe operator). Relația sa cu fiica Penelope e ambiguă, în același timp, Penelope, sigură de efectul pe care îl produce datorită vârstei, arătându-se interesată de

operator. Guadagnino modifică povestea inițială și lasă în suspans presupusa capitulare a lui Paul în fața lui Penelope (ai tinde mai degrabă să crezi că faptul nu s-a consumat), după cum evită scenele erotice, deși e relaxat față de nuditate.

Tot ca un contrapunct la filmul lui Deray (al cărui scenariu fusese scris împreună cu Jean-Claude Carrière), italianul plasează această idilă bovarică, sfârșită prost, într-un context actual, care-i scoate în evidență amoralitatea cu aceeași discreție cu care pusese în

lumină bunăstarea relaxată a eroilor. Pe insulă încep să vină tot mai mulți imigranți africani, cu unii Paul și Penelope se întâlnesc în drumeția de pe munte, iar pe lângă alții, Marianne și Harry trec când coboară în sat. La un moment dat, auzim un buletin de știri la televizor în care se spune că numărul imigranților de pe insula vecină, Lampedusa, e deja mult mai mare decât capacitățile de cazare. Televizorul vorbește pe fundal, în prim-plan sunt dialogul dintre Marianne și Harry despre

mascarpone (dacă nu mă înșel) și uimirea lui Marianne despre cât de frumoasă e această brânză autentică. Spre final, tot Marianne are o tentativă de a pasa vina pentru sfârșitul tragic al vacanței pe umerii acestor anonimi africani. Nici o reacție moralizatoare din partea autorului, care închide povestea rotund. Bula de aer se închide, lumea reală rămâne pe dinafară.

A Bigger Splash: Pasiunii periculoase, de Luca Guadagnino. Cu: Tilda Swinton, Matthias Schoenaerts, Ralph Fiennes, Dakota Johnson

Patruzeci de pahare

M-am născut în Dorohoi. Asta nu înseamnă că provin dintr-un mediu în care se bea mult. Sau cel puțin, nu este relevant acest aspect. Ci faptul că se bea cumpătat. Este vorba de un antrenament prelung, în urma căruia ajungi să poți consuma cantități considerabile de alcool, fără să te îmbeteți. Cum sunt și cele patruzeci de pahare de pe nouă martie. Păi, nu a

spus nimeni că ar fi patru sute. Sunt doar patruzeci, adică pe nouă martie trebuie, conform tradiției, să bem mai puțin decât în restul anului. Știu, am fost arrogant, dar chiar în timp ce scriam acest prim paragraf, am băut fix opt stăcănele de rachiu și nu am nici pe dracu'.

Numai oamenii beți discută politică. Păi ce e de discutat? Toți sunt niște hoți. La pușcărie cu ei! A, și Iohannis, un pământău. Stați așa, să-mi mai torn în pahare. Îmi pun în câte cinci odată, ca să nu mor de sete, hi, hi! Așa, ziceam de Băsescu. Băăă, tu-mi spui mie că

Băsescu nu a furat? Da' flota unde-i? A furat și l-a băgat pe frac'su la înaintare. Țăla, săracul, nevinovat, dar sigur a furat și el.

Reghecampf, mare antrenor! Daaa, îmi place. Știe, dom'le, să se impună acolo, în vestiar. Și are viziune, dar și jucători buni. Mai ales Nicușor Stanciu. Uite, beau un pahar pentru Reghe și unul pentru Nicușor. Ah, asta pentru Nicușor a fost mai bun. Al lui Reghe, așa și așa. Mai slăbuț. Exact ca el, care nu știe să se impună în fața echipei. Și de ce-l bagi, mă, pe Stanciu, dacă nu e în formă? Măi, panaramă! La ce

Voi n-ați întrebat FĂRĂ ZAHĂR vă răspunde

Bobi

dracu' te-a adus Becali înapoi, să mor dacă înțeleg.

Becali, alt aluat. Mare om. Și credincios. Băi, cum dă el bani la biserici și la săraci. Pac, vine ăla cu casa arsă, pac, i-a trântit milionul de euro în poală. Ce milion? Miliardul! Deci cum să nu respecti asemenea om? Păcat că nu a ajuns președinte. Da, mare păcat. Nu ca Iohannis, care a furat flota lu' frac'su. Trei, ba nu, cinci pahare pentru Gigiii! A făcut cinci sute patruzeci de mănăstiri, după bătăliile cu turcii. Băi și cum veneau turcii peste noi, cum apărea

el, cu calul în spate și le spunea: Să-mi sugeți... bleaaaaah! Mă scuzați, cred că de la ciorba rădăuțeană mi s-a făcut rău. Ia să clătim cu niște rachiuș. Uhu, uns a mers!

Deci calul lui Becali e cal de șah, să mor dacă nu. Dacă fluieră stăpânul, merge în litera L. N-ai mai văzut așa ceva. Deci ia curba la nouăzeci de grade, la mare artă. Pentru regele lui! Mai bem un pahar pentru rege, să-i dea Dumnezeu sănătate! Că întotdeauna am zis că monarhia salvează Rom-sadkjensnerutyhb.

ISSN 1584-8272

9 771584 8 7000 517